

GRÄNSHINDERRÅDETS ÅRSRAPPORT

MED KOMMENTARER FRÅN DE NORDISKA REGERINGARNA

2023

KÖPENHAMN 2 APRIL 2024

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förord	5
Vision 2030	6
Norden i siffror med siffror	7
Gränshinderrådet	8
Organisering av Gränshinderrådets arbete	12
Gränshinderrådets medlemmar	15
Gränshinderarbetet	16
Gränshinderrådets prioriterade gränshinder 2023	19
Avklarade gränshinder 2014–2023	60
Temaområden	66
Det förebyggande arbetet	74
Informationsarbetet	76
Samarbetet med Nordiska rådets Gränshindergrupp	84
Bilaga	86

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/politknord2024-701>

Sammanfattning

Gränshinderrådet är ett oberoende organ, som har fått i uppdrag av de nordiska regeringarna att främja den fria rörligheten inom Norden för såväl enskilda som företag. Gränshinderrådets främsta uppgift är att vara pådrivare gentemot de nationella politiska och administrativa systemen i syfte att skapa förutsättningar för en integrerad region där invånare enkelt kan arbeta, flytta, studera och starta företag över gränserna. Arbetet är avgörande för att vi ska uppnå de nordiska statministrarnas Vision 2030 – att Norden ska bli världens mest integrerade och hållbara region år 2030.

Gränshinderrådet arbetar med att *lösa gränshinder* mellan de nordiska länderna och arbeta med övergripande mobilitetsproblem inom ramen för *temaområden*, *förebygga uppkomsten av nya gränshinder* samt *öka och effektivisera informationsinsatserna*.

Gränshinderrådet har under året aktivt arbetat med 35 gränshinder och av dess har sex avklarats. Gränshinderrådet har även arbetat med fem temaområden som är särskilt kopplade till större utmaningar för mobilitet och integration i Norden:

- *Digitalisering*
- *Erkännande av yrkeskvalifikationer*
- *Gränsregional statistik*
- *Folkbokföringssamarbete*
- *Skatterelaterade gränshinder*

Gränshinderrådet ska även uppmärksamma regeringarna på mobilitetsproblem som uppstår i kristider, i Norden och inte minst i gränsregionerna. Gränshinderrådet lämnade därför ett [remissvar](#) på den svenska regeringens [lagförslag om tillfälliga förbud att transportera personer utan giltiga identiteshandlingar till Sverige](#). Idarrådet bland annat lyfte avsaknaden av en gränsregional konsekvensanalys.

Lösa gränshinder och arbeta med temaområden

- Gränshinderrådet har prioriterat och arbetat med 35 gränshinder.
- Sex gränshinder har avklarats, varav fem har lösts och ett har avskrivits såsom olösbart.
- Gränshinderrådet har arbetat med fem temaområden med koppling till mobilitet: *Digitalisering*, *Erkännande av yrkeskvalifikationer*, *Folkbokföringssamarbete*, *Gränsregional statistik* och *Skatterelaterade gränshinder*.
- Inom ramen för *Skatterelaterade gränshinder* lanserades rapporten [Arbete över gränserna i Norden - Förslag om att förenkla de nordiska skattereglerna med fokus på ökad rörlighet](#) och Gränshinderrådet har, i samarbete med Nordiska rådet, startat upp arbetet utifrån denna rapport.
- Gränshinderrådet har avslutat arbetet med temaområdet *Erkännande av yrkeskvalifikationer*.

Förebygga uppkomsten av nya gränshinder

- Både Gränshinderrådet och informationstjänsterna arbetar förebyggande, bland annat genom den omfattande informationsverksamhet som informationstjänsterna bedriver.
- Alla fackministerråd på Nordiska ministerrådet ska arbeta förebyggande inom sina områden och så långt det är möjligt säkra att EU-lagstiftning genomförs likartat i Norden.
- Länderna ska sträva efter att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.

Öka och effektivisera informationsinsatserna

- Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden och de tre gränsregionala informationstjänsterna Grensetjänsten Norge-Sverige, Øresunddirekt och Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge bidrar till det dagliga mobilitetsarbetet och det invånarnära arbetet att uppnå Vision 2030.
- Informationstjänsterna har tillsammans varit i kontakt med cirka 31 000 personer, deltagit i mobilitetsfrämjande insatser som nådde över 16 000 personer, haft nästan 3,5 miljoner sessioner på sina hemsidor och hade cirka 21 500 följare på olika social media.
- Informationstjänsterna, som helt eller delvis finansieras av Nordiska ministerrådet, är Gränshinderrådets strategiska frontlinje i kontakten med invånare och företag i Norden.
- Informationstjänsterna, Gränshinderrådets sekretariat och Gränshinderrådet samarbetar inom ett nordiskt informationsnätverk i syfte att effektivisera och förbättra informationen samt för att få fokus på de utmaningar som betyder mest för invånare och företag.

Förord

DET SKA VARA LÄTT ATT GÖRA RÄTT!

Om de föregående tre åren varit starkt präglade av kriser, först en pandemi och sedan ett krig i Europa, var 2023 ett år då det nya geopolitiska läget blev ett normalläge. Vårt arbete med att undanröja gränshinder i Norden och skapa förutsättningar för ökad rörlighet handlar i grunden om att skapa ett mer öppet Norden där det ska vara enkelt att flytta, pendla, studera och starta företag över landsgränserna i Norden. Ett sammanhållet Norden ter sig allt viktigare.

Jag kan konstatera att vi – och regeringarna – har levererat på vårt mandat. Vi har drivit på så att sex gränshinder blivit avklarade under året, och fem av dem är lösta. Men ensam är inte stark. Vår roll är att driva på frågorna tills vi får svar, och det gör vi. Resultatet kräver dock att länderna har ett tydligt fokus på de nordiska frågorna och att det finns en politisk vilja att lösa problemen. Samtidigt finns det en vardag därute där människor och företag försöker navigera mellan ländernas system och där är informationstjänsterna i Norden vår strategiska frontlinje. De är kärnan i det dagliga mobilitetsarbetet.

Gränshinderrådet har inte bara fokuserat på specifika gränshinder, vi har även verkat som "ombudsman" för gränsregionerna och lyft fram behovet av nordisk dialog och påpekat negativa konsekvenser i det lagförslag rörande ID-kontroller som kom i höstas. Den fria rörligheten är en rättighet som inte längre kan tas för givet och ibland krockar olika intressen, det har inte minst de senaste årens kriser visat oss. Det är därför viktigt att Gränshinderrådet tar denna roll.

Vi har även tagit ett helhetsgrepp om de mobilitetsproblem som ett föråldrat skatteavtal och annan skattelagstiftning medför för både pendlare och företag i Norden. I kölvattnet av pandemin har vi en arbetsmarknad där distansarbete är det nya normala, och detta skapar nya problem och utmaningar som våra regeringar måste förhålla sig till. I rapporten [Arbete över gränserna i Norden - Förslag om att förenkla de nordiska skattereglerna med fokus på ökad rörlighet](#) presenterar vi förenklingsförslag som tar sin utgångspunkt i att mobiliteten ska främjas och attraktionskraften över gränserna stärkas, och det rimmar väl med vad Gränshinderrådet och det nordiska samarbetet är till för. Det ska vara lätt att göra rätt!

Siv Friðleifsdóttir

Ordförande, Gränshinderrådet 2023

Vision 2030

Den 19 juni 2019 enades de nordiska samarbetsministrarna om en ny vision för Nordiska ministerrådet och den 20 augusti 2019 antogs visionen av statsministrarna.

Vision 2030 innebär att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030. För att förverkliga visionen prioriteras tre strategiområden inom Nordiska ministerrådets arbete: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden.

[Läs Vision 2030 här.](#)

En särskild handlingsplan beskriver hur Nordiska ministerrådet ska arbeta för att uppnå visionens mål genom en rad initiativ och kopplat till de strategiska prioriteringarna finns 12 mål. De strategiska prioriteringarna och de tolv målen är styrande för all verksamhet i Nordiska ministerrådet under åren 2021 - 2024.

[Läs handlingsplanen för Vision 2030 här.](#)

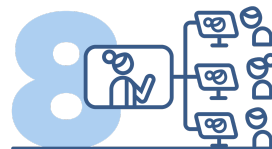
Gränshinderrådets arbete är kopplat till flera av dessa mål men framförallt till **Mål 6**, **Mål 7** och **Mål 8**.

Mål 6: stödja kunskap och innovation och göra det lättare för företag i hela Norden att till fullo utnyttja de utvecklingsmöjligheter som den gröna, tekniska och digitala omställningen och den växande bioekonomin skapar.

Mål 7: utveckla färdigheter och välfungerande arbetsmarknader som matchar kraven som den gröna omställningen och den digitala utvecklingen ställer och som stödjer den fria rörligheten i Norden.

Mål 8: dra nytta av digitalisering och utbildning för att binda de nordiska länderna ännu närmare varandra.

Norden i siffror med siffror

Här presenteras olika relevanta nyckeltal om Norden som en region.

28,0 miljoner
invånare (2023)

1,6 miljoner
företag (2022)*

13,4 miljoner
arbetstagare
(2022)

45 000 pendlar
över en nordisk
gräns
(2015/2017)*

1 810 miljarder
Euro i BNP
(2022)

18:e största
ekonomin i
världen, PPP
(2024)

7:e största
ekonomin i
Europa, PPP
(2024)

228 000 bor i
ett annat
nordiskt land
(2022)

Världens näst
högsta grad av
frihet (2023)

Världens mest
demokratiska
region (2022)

Världens
lyckligaste
befolkning
(2023)

36 000 flyttade
till ett annat
nordiskt land
(2022)

**Enbart Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige*

**Det finns tillgänglig statistik mellan Sverige och Danmark för 2021 men eftersom statistikmodellen baseras på registerdata istället för mikrodata är siffrorna ej jämförbara. Se tabell i bilaga för mer information.*

[Gå till källor](#)

Gränshinderrådet

Bakgrund och uppdrag

Gränshinderrådet är ett oberoende organ, som har fått i uppdrag av de nordiska regeringarna att främja den fria rörligheten inom Norden för såväl enskilda som företag. Gränshinderrådets arbete ska understödja Vision 2030 om att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region.

Gränshinderrådet upprättades 2014 av samarbetsministrarna, på initiativ av de nordiska statsministrarna som vid Nordiska rådets 65:e session den 29 oktober 2013 antog en deklaration med anledning av en särskild strategi och handlingsplan för att avlägsna gränshinder i Norden. För att ytterliggare stärka och effektivisera gränshinderarbetet utvecklade man det som tidigare var Gränshinderforum till ett Gränshinderråd.

De senaste årens kriser har påverkat mobiliteten och särskilt medfört utmaningar för de människor som bor i gränsregioner. I samband med att samarbetsministrarna gav Gränshinderrådet ett nytt mandat för åren 2022 – 2024 tilldelades rådet en roll att på kort varsel samla information och uppmärksamma regeringarna på mobilitetsproblem som uppstår i kristider samt föreslå lösningar och stå till förfogande med sin kunskap när så efterfrågas.

[Läs mandatet här.](#)

[Läs de nordiska statsministrarnas deklaration från 2013 här.](#)

Roll

Att säkerställa att det finns gynnsamma förutsättningar för rörlighet och handel i Norden är en högt prioriterad fråga i det nordiska samarbetet och en viktig del i arbetet med att nå visionen om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030.

Gränshinderrådet bevakar privatpersoners och näringslivets intressen i frågor som hämmar mobilitet och tillväxt i Norden. Gränshinderrådet främsta uppift är att vara pådrivare gentemot de nationella politiska och administrativa systemen i syfte att skapa förutsättningar för en integrerad region där invånare enkelt kan arbeta, flytta, studera och starta företag över gränserna.

Gränshinderrådet arbetar med att *lösa gränshinder* mellan de nordiska länderna och arbeta med övergripande *temaområden*, *förebygga uppkomsten av nya gränshinder* samt *öka och effektivisera informationsinsatserna* till invånare och företag i Norden.

De nationella medlemmarna

Gränshinderrådet har åtta nationella medlemmar, från de fem nordiska länderna samt Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är en unik sammansättning av individer med bakgrund i nordisk politik, statsförvaltning eller näringsliv.

Utöver de nationella medlemmarna är Nordiska ministerrådets Generalsekreterare medlem i rådet. Nordiska rådets Gränshindergrupp har också en representant i rådet.

Uppdrag

Gränshinderrådet har i ett särskilt mandat från de nordiska samarbetsministrarna fått i uppdrag att främja mobilitet, fri rörlighet och tillväxt i Norden genom att:

1. Lösa existerande gränshinder
2. Förebygga så att nya gränshinder inte uppstår
3. Öka och effektivisera informationsinsatserna

Övergripande delas dessa huvuduppgifter in i åtta punkter som utgör kärnan i Gränshinderrådets arbete:

1. Att bidra till Vision 2030 och särskilt föra upp gränshinder och nordisk mobilitet på den nordiska dagordningen för att bidra till ett mer integrerat Norden.
2. Att avklara fem till åtta gränshinder per år och sträva efter att prioriterade gränshinder avklaras inom fem år och vid behov, utanför den ordinarie gränshinderprocessen, ad-hoc prioritera gränshinder eller andra problem som påverkar integration mellan de nordiska länderna.^[1]
3. Att, tillsammans med ansvariga sektorer på Nordiska ministerrådet och som led i att främja nordisk integration och mobilitet, arbeta med övergripande frågor som utgör gemensamma gränshinderproblem i Norden.
4. Att genom tvärsektorielt samarbete med sektorerna i Nordiska ministerrådet avklara gränshinder som är kopplade till en specifik sektor
5. Att minst en gång per år lyfta och ha dialog om gränshinderarbetet med MR-SAM och vid behov även med andra relevanta ministerråd och tjänstemän (MR/ÄK); därutöver utgör Generalsekreteraren en länk till ministerråden.
6. Att initiera nödvändiga relevanta redogörelser och analyser och bidra till lösningsorienterade seminarier som kan stödja arbetet med att undanröja och förebygga gränshinder i Norden.
7. Att stärka och utveckla samarbetet med informationstjänsterna^[2] som har en central roll i gränshinderarbetet angående identifiering av gränshinder

1. Gränshindrets komplexitet spelar en avgörande roll för hur snabbt ett gränshinder kan lösas. Ett gränshinder avskrivs om det konstateras att hindret inte kan lösas. Efter det arbetar Gränshinderrådet normalt inte vidare med det berörda gränshindret men om politisk vilja finns kan hindret åter prioriteras.

2. Info Norden, Grensetjänsten Norge–Sverige, Øresunddirekt, Gränstjänsten Norge-Finland-Sverige

och mobilitetsfrämjande informationsinsatser.

8. Att i kristider bidra till ett bättre kunskapsunderlag för en mer effektiv nordisk samordning rörande mobilitetsproblem genom att uppmärksamma nationella regeringar och relevanta ministerråd samt sektorer om problem som uppstår i Norden och inte minst i gränsregionerna, samt stå till förfogande med sin kunskap och sitt nätverk.

De nationella medlemmarna ska årligen bidra till att avklara 5–8 gränshinder. Utöver det kvantitativa målet har Gränshinderrådet numera även kvalitativa mål i syfte att lösa ärenden med störst inverkan på nordisk mobilitet och rådet arbetar därför även med olika temaområden.

Eftersom det nordiska samarbetet är ett mellanstatligt samarbete åligger det största ansvaret regeringarna, departement och ministerier, nationella parlament, myndigheter och andra nationella aktörer att bidra till att gränshinder blir avklarade. Vidare sker gränshinderarbetet i tätt samarbete med aktörer såsom Nordiska rådets Gränshindergrupp, informationstjänster, gränskommittéer, arbetsmarknadens parter och näringslivsorganisationer.

Länderna har också en särskild roll genom att bistå med juridisk och annan expertis vid behov och varje land har en eller flera kontaktpersoner på departementen som hjälper den nationella medlemmen med det nödvändiga i arbetet med att identifiera, utreda och hitta lösningar på gränshinder. Länderna ansvarar även bland annat för att utreda och kvalitetssäkra gränshinder som inrapporterats i den nordiska gränshinderdatabasen, både i inrapporteringsfasen och i samband med uppdatering av den. Som en del av arbetet med visionen bör länderna eftersträva att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.

De nationella medlemmarna prioriterar, var och en eller tillsammans, ett antal hinder som de anser behöver lösas för att uppnå visionens mål och för att främja mobiliteten. Gränshinderrådet prioriterar gränshinder som uppkommer inom huvudsakligen arbetsmarknads-, social-, utbildnings-, och näringsområdet och som huvudsakligen utgörs av lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden.

Gränshinderrådet arbetar framförallt med gränshinder som identifieras på gräsrotsnivå, det vill säga gränshinder som identifierats av Info Norden, Grensetjänsten Norge-Sverige, Øresunddirekt och Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge samt gränskommittéer i deras kontakter med nordiska invånare och företag.

De nationella medlemmarna bevakar, driver på och arbetar med sina prioriterade hinder tills hindret blivit löst eller berörd fackminister/berört fackdepartement gett besked om att det inte kan lösas.

Gränshinderrådets ordförande har också möjlighet att delta i olika ministermöten och ämbetsmannakommittémöten för att kunna lyfta upp ärenden som är centrala för nordisk mobilitet.

Möten

Gränshinderrådet avhåller ett årligt kick-offmöte under årets första kvartal med särskild fokus på att planera och utveckla årets gränshinderarbete. Utöver kick-offmötet håller Gränshinderrådet normalt tre årliga operativa möten där medlemmarna genomgår och avrapporterar vad man uppnått i sitt nationella gränshinderarbete och vilka utmaningar man står inför. Gränshinderrådet har även ett gemensamt avstämnings- och dialogmöte med samarbetsministrarna varje år.

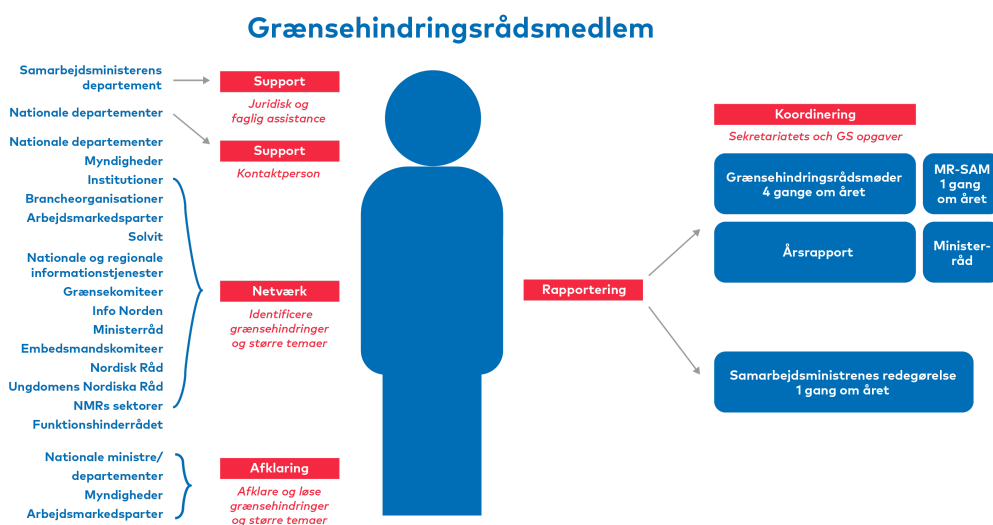
Gränshinderrådet samarbetar även med Nordiska rådets Gränshindergrupp, och deltar på möten med Nordiska rådets parlamentariker 1 - 2 gånger per år. Gränshinderrådet deltar normalt på Nordiska rådets årliga session på hösten då man även håller ett möte med informationstjänsterna.

Vissa av Gränshinderrådets medlemmar håller även egna nationella möten där medlemmen träffar sitt nationella nätverk som kan bestå departementstjänstemän, myndighetsrepresentanter och informationstjänster.

Nationellt arbete och samarbete

Gränshinderrådets medlemmar arbetar främst nationellt genom sina nationella nätverk. En majoritet av de prioriterade gränshindren prioriteras dock av två eller flera medlemmarna och uppdraget kräver därför även samarbete och gemensamt påverkansarbete i gränshinder och utmaningar som berör flera länder, både mellan medlemmarna men även mellan de nationella förvaltningarna.

Nedan en illustration över Gränshinderrådets breda nätverk, supportfunktioner och koordineringsfunktioner.

Dokumentation

Underlagen som inkommit från informationstjänsterna bearbetas och kvalitetssäkras av Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat i samråd med berörda nationella departement. De nationella departementen, som har sakkunniga på området, har en särskild roll i att kvalitetssäkra de problemställningar som rapporteras in. Gränshindren dokumenteras därefter i den nordiska [Gränshinderdatabasen](#).

För att säkerställa att medlemmarna i Gränshinderrådet har korrekt faktaunderlag till sitt förfogande när de prioriterar nya gränshinder och arbetar med de fall som redan prioriterats är det viktigt att de beskrivande texterna i Gränshinderdatabasen uppdateras med viss regelbundenhet. Gränshinderdatabasen är också en viktig informationskälla för Nordiska ministerrådets sektorer, informationstjänsterna och nordiska invånare generellt. Därför är en viktig aspekt med den omfattande uppdateringen också att säkerställa att beskrivningar av gränshinder är korrekta och uppdaterade. Databasen uppdateras vartannat år.

Den senaste versionen av varje gränshindertext går alltid att hitta i [Gränshinderdatabasen](#).

Prioritering av gränshinder

För att skapa långsiktighet och struktur i gränshinderarbetet väljer varje medlem i Gränshinderrådet ut relevanta gränshinder som prioriteras i Gränshinderrådets arbete. Urvalet görs utifrån de hinder som är registrerade i Gränshinderdatabasen. Medlemmarna kan välja att prioritera vissa hinder gemensamt. En avgörande aspekt för långsiktigheten i arbetet är att vid byte av nationell medlem tas de tidigare prioriteringarna alltid vidare av den nye medlemmen.

Under vissa omständigheter, t ex om ärendet brådskar eller drabbar många personer, kan det vara möjligt att ad-hoc prioritera gränshinder som ännu inte finns i databasen.

Generalsekreteraren, som är Nordiska ministerrådets representant i Gränshinderrådet, ansvarar för koordineringen av det gränshinderarbete som bedrivs i de berörda ministerråden. Nordiska rådets representant i Gränshinderrådet koordinerar Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i och genom Nordiska rådet.

Lösning

Gränshinderrådet arbetar i enlighet med det uppdrag rådet har fått av de nordiska statsministrarna och lägger därför stor vikt vid samarbetet och den öppna dialogen med de departement och myndigheter som berörs av gränshindren.

I Gränshinderrådets årsrapport redovisas varje år en statusuppdatering från Gränshinderrådets medlemmar och berörda departement. På så sätt blir gränshinderarbetet transparent och alla kan följa processen kring de prioriterade hindren.

Arbetet pågår tills gränshindret är löst eller till dess att berörda departement eller myndigheter meddelat att gränshindret inte kan lösas. Gränshinderrådet har endast en pådrivande roll och det är enbart beslutsfattare och de nationella myndigheterna i de nordiska länderna, Färöarna, Grönland och Åland som faktiskt kan lösa gränshinder, genom avtal-, regel- eller praxisändringar i sina respektive länder.

Gränshinderrådet kan däremot verka för att lösa gränshinder som hämmar mobilitet och tillväxt för medborgare och företag i Norden genom att ta fram en tydlig problembeskrivning, förslag till lösning, samt, i den mån det är möjligt, kostnadsanalyser.

Koordinering

Sekretariatet på Nordiska Ministerrådet ansvarar för att koordinera Gränshinderrådets arbete. Sekretariatet koordinerar även Gränshinderrådets arbete med det gränshinderarbete som bedrivs i sektorerna på Nordiska ministerrådets sekretariat samt koordinerar, tillsammans med Nordiska rådets sekretariat, samarbetet mellan Gränshindergruppen och Gränshinderrådet.

Sekretariatet har även en koordinerande roll rörande informationstjänsternas verksamhet, särskilt rörande samarbetet mellan informationstjänsterna i syfte att effektivisera gränshinder- och informationsarbetet.

Gränshinderrådets medlemmar

Anders Ahnlid
(okt - dec)

Max Andersson,
Åland

Sven-Erik Bucht,
Sverige
(jan - sept)

Karen Ellemann,
Generalsekreterare,
Nordiska ministerrådet

Siv Friðleifsdóttir,
Island
Ordförande
2023

Vibeke Hammer Madsen,
Norge

Jens Heinrich,
Grönland

John Johannessen,
Färöarna

Annette Lind,
Danmark

Kjell-Arne Ottosson,
Nordiska rådet

Kimmo Sasi,
Finland

Gränshinderarbetet

Detta avsnitt innehåller information om Gränshinderarbetet i stort samt status för de hinder som har prioriterats av Gränshinderrådets medlemmar. Här finns i även kommentarer från de nordiska regeringarna.

Det är viktigt att notera att den status som anges för hinder som inte är avklarade avser 2023 och kan ha ändrats sedan rapporten lanserades. Det bör också noteras att de nordiska ländernas regeringar kan göra en annan bedömning av hindret än Gränshinderrådets medlemmar.

Mål och resultat

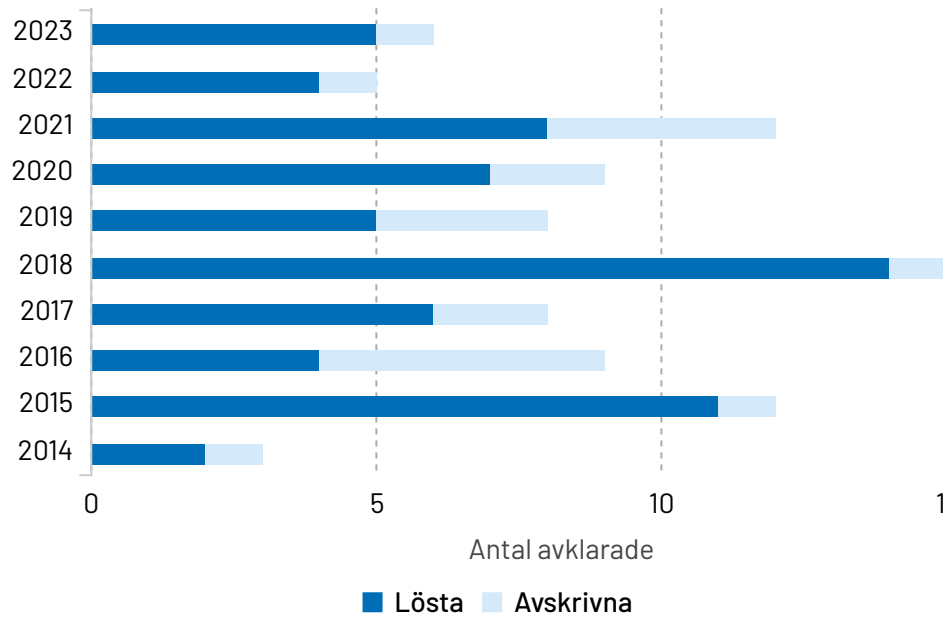
Gränshinderrådets målsättning under den aktuella rapporteringsperioden var att avklara fem till åtta nordiska gränshinder per år. Gränshinderrådet kan även, utanför den ordinarie gränshinderprocessen, ad-hoc prioritera gränshinder eller andra problem som påverkar integration mellan de nordiska länderna om ett särskilt behov skulle uppstå. Dessutom har Gränshinderrådet kvalitativa mål och har arbetat med fem temaområden under året. Slutligen ska Gränshinderrådet också arbeta förebyggande samt uppmärksamma regeringarna då mobiliteten mellan de nordiska länderna riskeras.

Resultat

- Under 2023 har sex av de prioriterade gränshindren avklarats*, varav fem har lösts och ett har avskrivits som olösbart:
 - [Beskattning av uppdragstagare i bemanningsföretag \(vikarbureauer\)](#)
 - [Dansk firmabil i Sverige](#)
 - Erkännande av yrkeskvalifikationer ([även temaområde](#))
 - [Koncernbidrag över gränserna i Norden](#)
 - [Svårigheter att använda tel.nr från ett annat nordiskt land vid köp av biljett till kollektivtrafik](#) (Ad-hoc hinder, finns ej i databasen)
 - [Norska medborgare som ej bott i Norge saknar rösträtt](#) (avskrivet som olösbart)
- Gränshinderrådet har arbetat med totalt 35 ordinarie gränshinder under 2023.
- Gränshinderrådet har prioriterat fem temaområden med koppling till mobilitet och avslutat arbetet med ett av dem: *Erkännande av yrkeskvalifikationer*.
- Gränshinderrådet har även arbetat förebyggande samt bevakat den fria rörligheten i Norden genom att bland annat uppmärksamma samarbetsministrarna och berörda regeringar på de problem som ett införande av transportörsansvar och ID-kontroller i gränsregionerna skulle innebära. [Läs mer i avsnittet Det förebyggande arbetet](#)

- Sedan Gränshinderrådet bildades av de nordiska statsministrarna 2014 har rådet bidragit till att 91 gränshinder har avklarats mellan de nordiska länderna.

**Att ett gränshinder anses vara "avklarat" innebär att gränshindret antingen är löst eller att gränshindret konstaterats som olösbart av Gränshinderrådet som följd av svar från de nationella departementen.*

[Se alla avklarade gränshinder under 2014–2023](#)

Definition av gränshinder

I det nordiska gränshindersamarbetet är gränshinder *"lagar, offentliga regler eller praxis som hämmar individers mobilitet eller företags möjligheter att verka över gränserna i Norden"*.

Att olika ersättningsnivåer och skatter förekommer i de nordiska länderna är inte gränshinder. Däremot betraktas det som ett gränshinder om en person på grund av att ha utnyttjat sin rätt till mobilitet får sämre villkor än andra personer i en jämförbar situation, såväl i bosättningslandet som i arbetslandet.

Gränshinderrådet arbetar även med problem och frågeställningar som inte direkt faller in under ovanstående gränshinderdefinition eftersom rådet även arbetar med kvantitativa mål och temaområden samt har en tydligare roll i kristider. Mobilitet- och integrationshämmande problem kan därför också prioriteras i större utsträckning.

Gränshinderdatabasen

Gränshinderdatabasen är en samlingsplats för de kända gränshinder som förekommer mellan de nordiska länderna.

För att säkerställa att medlemmarna i Gränshinderrådet har det bästa faktaunderlaget till sitt förfogande när de prioriterar nya gränshinder och arbetar med de fall som redan prioriterats är det viktigt att Gränshinderdatabasen uppdateras med viss regelbundenhet.

Gränshinderdatabasen är också en viktig källa för information för Nordiska ministerrådets sektorer, informationstjänsterna och nordiska invånare generellt. Därför är en viktig aspekt med den omfattande uppdateringen också att säkerställa att beskrivningar av gränshinder är korrekta och uppdaterade.

Årliga uppdateringsrundor av gränshinderdatabasen påbörjades 2018. Uppdateringen av gränshinderdatabasen sker normalt vartannat år och nästa uppdatering sker år 2024.

Den senaste uppdateringen skedde hösten 2022 då över 50 gränshinder skickades till nordiska departement för kommentarer, i första hand till de länder som direkt kan lösa dem. Några av gränshindren har således endast skickats till ett land medan vissa hinder som är av samnordisk karaktär har sänts till alla länder för kommentar. Utifrån departementens svar har beskrivningarna av både olösta och avskrivna gränshinder uppdaterats i databasen.

Den nyaste versionen av varje gränshindertext går alltid att hitta i gränshinderdatabasen. Gränshinderrådets digitala verksamhetsrapport länkar direkt till databasens beskrivningar av aktuella gränshinder.

[Gränshinderdatabasen finns här.](#)

Gränshinderrådets prioriterade gränshinder 2023

För information om status på gränshindret klicka på rubrikerna nedan.

Hinder på arbetsmarknadsområdet	Prioriterat av
Rätt till arbetslöshetsersättning efter permittering och uppsägning efter arbete i Norge och Finland	FI/SE
Arbetspraktik i ett annat nordiskt land	DK
Svårigheter för tredjelandsmedborgare att gränspendla i Greater Copenhagen	DK

Hinder på utbildningsområdet	Prioriterat av
Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/autorisation som social- og sundhedsassistent	DK
Nationella begränsningar på forskningsmedel	IS/SE
Juridikstudier från Norge kan inte ansöka till magisterprogram i juridik i Finland utan att ha avlagt kandidatexamen	FI

Hinder på social- och hälsoområdet	Prioriterat av
Flytt för institutionaliserade personer	DK
Olika krav på märkning av läkemedel och olika krav på språk för bipacksedel	IS/GL/FO
Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuka är försäkrade i Sverige	SE/AX/FI
Färdtjänst för funktionshindrade	NO
Personlig assistent vid flytt	NO
Flytt med fordon för personer med funktionsnedsättning	IS

[Ytterligare krav på utfört arbete för att kunna sammanlägga arbets- och försäkringsperioder från ett annat land vid ansökan om arbetslöshetsersättning](#)

FI/DK

Hinder på skatteområdet	Prioriterat av
Rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag för en person som bor i ett land och arbetar i ett annat land	DK/FI
Beskattning av kulturarbetare	DK/SE
Samordning av finsk arvsskatt och svensk kapitalinkomstskatt	AX/SE/FI
Beskattning av uppdragstagare i bemanningsföretag (vikarbureauer)	DK
Problem med bankkonto för gränspendlare och företag i Norden	FI/SE
Handläggningstider för beslut om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK-beslut för gränsgångare)	SE
Skyldighet för utländska arbetsgivare att göra skatteavdrag på ersättning för arbete som anställda utför i Sverige	DK/SE
Beskattning för gränspendlare vid ofrivilligt hemarbete i bosättningslandet	DK/SE/NO
Förenklad process kring tull och deposition i samband med tillfällig överförsel av varor	AX
Deponering av mva. för samiskt hantverk (duodji) ved införsel til Norge	NO

Hinder på näringslivsområdet	Prioriterat av
Värdetransport över gränsen	FI/SE
Koncernbidrag över gränserna i Norden	FI/SE
Dansk firmabil i Sverige	SE
Roamingavgifterna i förhållande till Färöarna/Grönland och resten av Norden	DK/FO/GL
Gränsöverskridande transporter av avfallsslam	FI
Taxitrafik över den norsk-finska gränsen	FI/NO
Övriga gränshinder	Prioriterat av
Erkännande av färöiska körkort	FO
Kommunikation till utlandet då personer med dubbelt medborgarskap avlider	AX/FI/SE
Beslut om skuldsanering i bosättningslandet utan effekt i arbetslandet	GL
Krav på personnummer och ID-handlingar ett problem för gränsgångare	FI/SE
Norska medborgare som ej bott i Norge saknar rösträtt	NO
Svårigheter att använda telefonnummer från ett annat nordiskt land vid köp av biljett till kollektivtrafik	IS

Hinder på arbetsmarknadsområdet

Rätt till arbetslöshetsersättning efter permittering och uppsägning efter arbete i Norge och Finland

Personer som bor i Sverige och har varit permitterade från sitt jobb i Norge eller Finland har problem att få inkomstrelaterad ersättning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Gränshinderrådet överväger att avsluta arbetet med frågan och det kommer att fattas beslut om saken under första halvåret 2024. Det kommer sannolikt leda till att ärendet avslutas och att gränshindret betraktas som avskrivet (det vill säga avklarat men icke-löst).

Motiveringen till avskrivningen har Social -och hälsovårdsministeriet i Finland tagit fram, och ministeriet har även stämt av motiveringen i den nordiska Socialförsäkringsgruppen, för att säkerställa att underlaget är korrekt. Motivering till varför ärendet föreslås avskrivas:

"De nationella regelverken om hur länge man kan vara permitterad och vad en permittering innebär i förhållande till en eventuell rätt till arbetslöshetsersättning är olika utformat i de nordiska länderna. Att lösa detta gränshinder är komplicerat och skulle kräva lagändring i antingen finländsk, norsk eller svensk lagstiftning. De nationella regelverken i länderna är uppbyggda på olika grunder och därför är de i många fall svåra att harmonisera. Att införa undantag eller andra typer av kvalifikationsregler skulle även kunna medföra att regelverken istället strider mot likabehandlingsprincipen inom EU".

Arbetsmarknadsdepartementet Sverige/Anders Ahnhild, Sverige:

Sverige uppfattar att problemet bottnar i tidslängden som tillåter. Hade tidsgränsen för hur länge en tillståndsgivning kan gälla uppgått till högst sex månader i de berörda länderna (som regelverket periodvis har varit utformat) hade personer som i dag drabbas kunnat uppfylla villkoren i den svenska lagstiftning för att få rätt till arbetslöshetsersättning. De nationella regelverken om hur länge man kan vara tillståndsgivet och vad en tillståndsgivning innebär i förhållande till en eventuell rätt till arbetslöshetsersättning är olika utformat i de nordiska länderna. Att lösa detta gränshinder är komplicerat och skulle troligen kräva lagändring i antingen finländsk, norsk eller svensk lagstiftning. De nationella regelverken i länderna är uppbyggda på olika grunder och därför är de i många fall svåra att harmonisera. Att införa undantag eller andra typer av kvalifikationsregler skulle kunna medföra att regelverken istället strider mot likabehandlingsprincipen inom EU.

[Läs brev från svenska Utrikesdepartement och Arbetsmarknadsdepartement till Gränshinderrådet](#)

Ett prioriterat hinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-022](#)

Arbetspraktik i ett annat nordiskt land

Arbetspraktik kan inte genomföras i ett annat nordiskt land, eftersom den nationella arbetsmarknadslagstiftningen till stor del bygger på att praktik genomförs i hemlandet. En liknande frågeställning rör rätt till arbetspraktik för personer som kommer från andra nordiska länder.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Beskæftigelsesministeriet har den 17. januar 2022 givet følgende svar: "*Spørgsmålet om praktik i andre nordiske lande har tidligere været rejst i regi af Nordisk Ministerråd, men her valgte man ikke at gå videre med sagen. Rambøll udarbejdede i 2014 en udredning af konsekvenserne ved at ændre de nationale regelsæt, så ledige vil have mulighed for at gennemføre virksomhedspraktik i andre nordiske lande. Den pegede bl.a. på, at sikringen af, at en virksomhedspraktik ikke er konkurrenceforvridende, vil blive betydelig vanskeliggjort, såfremt virksomhedspraktik skal kunne gennemføres i et andet land end hjemlandet. Derudover pegede udredningen på en række lovgivningsmæssige og administrative udfordringer.*"

"Det er Beskæftigelsesministeriets vurdering, at der fortsat ikke er grundlag for at gå videre med sagen, da der ikke er sket ændringer i regelsættet, der vil gøre det lettere at indføre virksomhedspraktik på tværs af landegrænser end i 2014."

[Läs brev från danska Beskæftigelsesministeriet till Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg till Gränshinderrådet](#)

Annette Lind, Danmark:

Sekretariatet bedømmer på baggrund af svar, at der ikke findes forudsætninger for et videre arbejde med denne grænsehindring. Ovenstående tages derfor af den danske prioriteringsliste. Grænsehindringen kan imidlertid ikke regnes som afklaret, da det handler om en allerede afskrevet men genprioriteret grænsehindring.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Ärendet har tidigare avskrivits (se Gränshinderrådets årsrapport 2014), men är återprioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-002](#)

Svårigheter för tredjelandsmedborgare att gränspendla i Greater Copenhagen

Både Sverige och Danmark har reglerat att uppehållstillstånd inte kan utges med stöd av arbetstillstånd i det andra landet. En person från ett land utanför EU ("tredjelandsmedborgare") som har uppehållstillstånd och arbetstillstånd i Sverige kan inte få arbete på den danska sidan i Greater Copenhagen. Därtill kan inte en medborgare från ett icke-EU-land som har samma tillstånd i Danmark flytta över till den svenska sidan. Då går det danska uppehålls- och arbetstillståndet förlorat.

Det finns idag undantag (Lov om ændring av udlændingeloven og kildeskatteloven, Opholdstilladelse med henblik på ansættelse på forskningscentret European Spallation Source (ESS) i Sverige) genom en dansk særlagstiftning, vilken trådte i kraft januar 2017) som möjliggör för gruppen tredjelandsmedborgare som är anställda eller knutna till forskningsanläggningen ESS i Lund att bosätta sig i Danmark även om de arbetar i Sverige.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar:

Annette Lind, Danmark:

Undertegnede rettede henvendelse til daværende udlændig- og integrationsminister i juni 2023.

Her spørger jeg ministeren om han vil arbejde for at løse de grænsehindringer, der er for tredjelandsborgere, der ønsker at pendle i Greater Copenhagen.

Efter ministerens mening har de gældende danske regler en fornuftig balance.

De danske regler indeholder en såkaldt grænsependlerregel, der gør det muligt for udlændinge med ophold uden for Danmark at opnå arbejdstilladelse i Danmark, hvis de er tilbudt et job, der opfylder betingelserne for at opnå opholds- og arbejdstilladelse efter en af udlændingelovens erhvervsordninger. Det kan f.eks. være den supplerende beløbsordning, hvor det bl.a. er et krav, at udlændingen er tilbudt ansættelse med en årlig løn på minimum 375.000 kr. En udlænding med et jobtilbud i

Danmark kan dermed vælge, om vedkommende vil bo her i landet (og søge opholds- og arbejdstilladelse efter en af erhvervsordningerne) eller bo i udlandet (og søge en arbejdstilladelse som grænsependler). Betingelserne for at opnå en tilladelse er de samme. En udlænding kan normalt ikke opnå opholdstilladelse i Danmark alene med det formål at arbejde i et andet land. Dog indeholder udlændingeloven en særlig regel for udlændinge, der er tilbudt visse typer af ansættelse på forskningscentret European Spallation Source (ESS) i Sverige. Der er dog aldrig meddelt en opholdstilladelse efter ESS-ordningen.

De danske regler hindrer derimod ikke, at en udlænding, der f.eks. er familiesammenført til Danmark, tager arbejde på den svenske side af sundet og dermed pendler mellem Danmark og Sverige.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 19-028](#)

Hinder på utbildningsområdet

TIDIGARE LÖST FÖR PERSONER MED NORSK UTBILDNING

Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/autorisation som social- og sundhedsassistent

Från och med den 1 oktober 2008 är social- og sundhedsassistenter (SOSU-assistenter) en yrkestitel som kräver auktorisation i Danmark. Det innebär att yrket enligt danska Styrelsen for Patientsikkerhed inte längre faller in under Arjeplogavtalet

Från och med 2008 till sommaren 2011 behandlade Sundhedsstyrelsen utländska ansökningarna om att få auktorisation som SOSU-assistent enligt Erkännandedirektivet, och inte efter nordiska avtal. Detta innebar att det bland annat blev svårare för svenska sjuksköterskor att få auktorisation som SOSU-assistenter i Danmark.

Från och med sommaren 2011 ändrade Sundhedsstyrelsen sin praxis och sänkte kraven för att få auktorisation som SOSU-assistent med en utländsk utbildning på bakgrund av diskussioner som förts med den dåvarande inrikes- och hälsoministern. Då fastslogs att man inte längre ställde krav på om att sökanden har praktik/arbetserfarenhet inom alla tre vård- och omsorgsområden (primärkommunal vård och omsorg, somatisk hospitalvård och omsorg, psykiatrisk vård och omsorg), men att två av dessa skulle vara tillräckligt.

År 2016 infördes igen den tidigare praxisen vid bedömning av utländska utbildningar för att få auktorisation som SOSU-assistent i Danmark. Efter det används de villkor som framgår av Erkännandedirektivet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Annette Lind, Danmark:

Der har været afholdt møde med den danske sundhedsminister den 10. oktober 2023:

På mødet blev der skabt en gensidig opfattelse af, at de danske autorisationsbetingelser ikke udgør en grænsehindring for de nordiske sundhedspersoners mulighed for få autorisation og arbejde i det danske sundhedsvæsen.

Jeg her tidligere sendt et notat om betingelserne for at få dansk autorisation og om de nordiske landes forpligtelse til at underrette hinanden om alle beslutninger på tilsynsområdet, der begrænser, fratager, forbyder eller tilbagekalder virksomheden for autoriserede sundhedspersoner.

Derudover indeholder notatet en beskrivelse af de betingelser, som svenske underskøterskor skal opfylde for at få dansk autorisation som social- og sundhedsassistent og deres muligheder for at arbejde inden for sundheds- og plejesektoren i Danmark.

Siden mødet er der opstået tvivl om grænsehindringen opfattes som løst. Jeg har derfor bedt sundhedsministeren uddybe hvad der blev sagt bilateralt på mødet. Jeg har p.t. ikke modtaget svaret.

Jeg håber uddybningen af skrivelsen kan give gensidig forståelse, så vi kan afskrive denne grænsehindring.

Sekretariatet: Ärendet är tidigare löst angående norska helsefagarbaidere, men problematiken kvarstår angående arbetskraft som har svensk utbildning.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2019.

[→ Gå till översikten över prioriterade gränshinder](#)

LÖST I FINLAND

Nationella begränsningar på forskningsmedel

I Sverige och på Island kan endast nationella aktörer söka nationella forskningsmedel (offentliga medel). Detta begränsar forskningen på nordisk nivå.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Anders Ahnlid, Sverige:

Arbete med att utreda frågan pågår, ärendet är prioriterat av Sverige år 2023.

Siv Friðleifsdóttir, Island:

I et svar fra Universitets-, industri- og innovasjonsdepartementet på Island den 13. desember 2023 konstateres det at "*Hindret er av teknisk snarere enn juridisk karakter, og en mulig løsning tilsier endringer i regelverket for fondene, som fastsettes av styrene og kun presenteres for statsråden i henhold til loven. Fondsstyrene vil bli spurt om sitt standpunkt til hinderet. Det er forventet at svar fra fondstyrene blir innhentet i 2024*".

Ett prioriterat gränshinder av Siv Friðleifsdóttir, Island och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-074](#)

Juridikstuderande från Norge kan inte ansöka till magisterprogram i juridik i Finland utan att ha avlagt kandidatexamen

På grund av skillnader mellan utbildningssystemen och examensstruktur i Finland och Norge kan studerande från Norge som inte avlagt kandidatexamen inte få studierätt på magisternivå vid juridiska fakulteter i Finland.

Sökanden som har studerat juridik i Norge har inte behörighet att ansöka till magisterprogram i juridik i Finland ifall de inte kan visa att de redan har avlagt kandidatexamen. Detta villkor kan emellertid vara till och med omöjligt att uppfylla i praxis, eftersom det i Norge finns flera juridiska fakulteter som inte erbjuder möjlighet att avlägga kandidatexamen.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Undervisnings- och kulturministeriet anser att det ta inte utgör ett gränshinder i Finland. Finland har enligt EU:s Bolognaprocess övergått till två-stegsakademiska studier, kandidat- och magisterexamen för att garantera den akademiska rörligheten i EU.

Universiteten i Finland har autonomi enligt grundlagen. Universiteten fattar beslut om sina inträdeskriterier. Universiteten har möjlighet att godkänna 180 poäng att motsvara kandidatexamen. Men i allmänhet ger finska universitet den sökanden inte rätt att söka sig till högre studier med en oavslutad examen. Det är svårt att

bedöma om 180 poäng motsvarar kandidatexamen och den bas som examen skapar.

I diskussioner med Helsingfors universitets juridiska fakultet har det blivit klart att det är relativt lätt att man med vissa tilläggsstudier får finsk juridisk examen om man har en juridisk examen från Norden.

Problemet kan inte lösas i Finland.

Sekretariatet:

Beslut i ärendet är ännu inte fattat, och ärendet har fortfarande status olöst.

Hindret är prioriterat av Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2023.

[→ Gå till översikten över prioriterade gränshinder](#)

Hinder på social- och hälsoområdet

Flytt för institutionaliserade personer

Enligt den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster ska de ansvariga myndigheterna samarbeta för att göra det möjligt för äldre eller institutionaliserade personer att flytta till det land där de har starkast personlig anknytning.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

Gränshindret är inte löst. Arbetet pågår för att ge bättre vägledning om de befintliga myndighetsskyldigheterna mellan kommunerna samt att lösa problemen lokalt mellan kommunerna. Detta kan bl.a. ske genom information om tidigare ingångna avtal och kunskapsöverföring av tidigare erfarenheter.

Under våren 2022 beställde MR-S ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenterades för ÄK-S i februari 2023. ÄK-S beslutade tillsätta en arbetsgrupp för Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster med syfte att formulera konkreta förslag på hur konventionen antingen ska revideras eller upphävas. Arbetsgruppen fick också i uppgift att undersöka om, och i så fall hur, gränshinder kopplade till biståndskonventionen kan lösas genom revidering av konventionen. Arbetsgruppen ska presentera sitt förslag för ÄK-S senast i februari 2025.

Annette Lind, Danmark:

Afventer besked om revidering af bistandskonventionen.

Norges NSK-kontor: Helse- og omsorgstjenesteloven slår fast at kommunen skal sørge for at alle som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunen har altså et ansvar for alle som oppholder seg i kommunen, uavhengig av om de bor der eller er der i forbindelse med arbeid, studier eller feriereiser. Det stilles ikke krav i loven om at den enkelte pasient eller bruker skal ha oppholdt seg en bestemt tid i kommunen, eller skal ha planer om å oppholde seg en bestemt tid i kommunen. Kommunens finansieringsansvar for tjenester er begrenset til de som oppholder seg i kommunen.

Ett prioritert gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-104](#)

Olika krav på märkning av läkemedel och olika krav på språk för bipacksedel

De olika krav som ställs på märkning av läkemedel i de nordiska länderna och att bipacksedeln ska vara på landets eget språk kan leda till ett mindre utbud av läkemedel på den nordiska marknaden. Dessa krav utgör handelshinder som särskilt drabbar små marknader som den isländska. Den 15–16 november 2018 beslutade ÅK-S att be Sverige och Island att tillsammans förbereda den vidare behandlingen av frågan.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

John Johannessen, Färöarna:

Er ikke aktuelt et problem på Færøerne. Men vi er med til at prioritere denne sag, for at støtte Island, som driver sagen.

Jens Heinrich, Grønland:

Grænsehindringen søges afklaret igennem det islandske medlem af Grænsehindringsrådet, således at reglerne på baggrund af et EU-direktiv også dækker Færøerne og Grønland.

Siv Friðleifsdóttir, Island:

I samband med revisionen av EU-direktiv 2001/83 behandlas en ny text: " Member State may decide that the package leaflet shall be made available on paper or electronically, or both. In the absence of such specific rules in a Member State, a paper package leaflet shall be included in the packaging of medicinal product".

Ifall texten anses möjliggöra användning av enbart elektroniska bipacksedlar, och om texten blir godkänd, kommer hindret betraktas som löst.

[Läs: Brev från isländska hälsoministeriet till DG Health and Food Safety angående möjlighet att använda enbart elektroniska bipacksedlar i läkemedelsförpackningar](#)

[Läs: Svar på skriftligt spørgsmål \(E4 2019\) fra Nordisk råds udvalg for tilvækst og udvikling i Norden om digitale indlægssedler til lægemiddel. Dokumentet indeholder svar fra Island, Sverige og Norge](#)

[Läs: Answers to written questions \(E 4/2019\) from the Nordic Council's Committee for Growth and Development in the Nordic Region regarding electronic package leaflets for medicinal products for human use \(The Document contains answers from Denmark and Finland\)](#)

Hindret är prioriterat av Siv Friðleifsdóttir, Island, Jens Heinrich, Grönland, och John Johannessen, Färöarna. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-016](#)

Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrade i Sverige

Den som arbetar i Sverige men bor i annat land kan inte få svensk närståendepenning för att vårda en anhörig om inte även denna är ansluten till det svenska socialförsäkringssystemet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sverige (januari 2024):

Enligt Socialdepartementet finns det en hög ambition att lösa gränshinder inom Norden. Den aktuella frågan är dock inte enkel och rymmer flera olika gränssnittsfrågor som behöver analyseras och belysas.

Kimmo Sasi, Finland:

I Finland kan kommunen bevilja stöd för närvården för en person som bor i kommunen. Kommunen sluter ett avtal om vården med den närstående personen. Det finns inga formella krav att både vårdaren och den sjuke borde vara försäkrade i Finland. Gränstjänsten har utrett om det förekommer i Finland fall i vilka detta problem skulle ha aktualiserats i Finland, men inga fall har hittats.

Hindret prioriteras av Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige, Max Andersson, Åland och Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2016.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-004](#)

Färdtjänst för funktionshindrade

De nationella reglerna om rätt till färdtjänst gör det dyrt och besvärligt för personer med funktionshinder att resa inom Norden. Problemet beror delvis på att beslut om rätt till färdtjänst görs av olika organ och på olika nivåer i de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

Under våren 2022 beställde MR-S ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenterades för ÄK-S i februari 2023. ÄK-S beslutade tillsätta en arbetsgrupp för Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster med syfte att formulera konkreta förslag på hur konventionen antingen ska revideras eller upphävas. Arbetsgruppen fick också i uppgift att undersöka om, och i så fall hur, gränshinder kopplade till biståndskonventionen kan lösas genom revidering av konventionen. Arbetsgruppen ska presentera sitt förslag för ÄK-S senast i februari 2025.

Vibeke Hammer Madsen, Norge:

Her har det ikke vært fremdrift i påvente av revidering av biståndskonvensjonen.

Ett prioriterat gränshinder av Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-136](#)

Personlig assistent vid flytt

Allvarligt funktionshindrade personer med personlig assistent har svårigheter att få med sin assistent vid flytt. Olika länder vill bedöma rätten till assistent nationellt och anställningsförhållandena för personliga assistenter skiljer sig mellan länderna.

Personer med funktionsnedsättning med personlig assistent har svårigheter att få med sin assistent vid flytt. Olika länder vill bedöma rätten till assistent nationellt och anställningsförhållandena för personliga assistenter skiljer sig mellan länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

Under våren 2022 beställde MR-S ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenterades för ÄK-S i februari 2023. ÄK-S beslutade tillsätta en arbetsgrupp för Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster med syfte att formulera konkreta

förslag på hur konventionen antingen ska revideras eller upphävas. Arbetsgruppen fick också i uppgift att undersöka om, och i så fall hur, gränshinder kopplade till biståndskonventionen kan lösas genom revidering av konventionen. Arbetsgruppen ska presentera sitt förslag för ÄK-S senast i februari 2025.

Vibeke Hammer Madsen, Norge:

Her har det ikke vært fremdrift i påvente av revidering av Bistandskonvensjonen.

Norges NSK-kontor: Helse- og omsorgstjenesteloven slår fast at kommunen skal sørge for at alle som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunen har altså et ansvar for alle som oppholder seg i kommunen, uavhengig av om de bor der eller er der i forbindelse med arbeid, studier eller feriereiser. Det stilles ikke krav i loven om at den enkelte pasient eller bruker skal ha oppholdt seg en bestemt tid i kommunen, eller skal ha planer om å oppholde seg en bestemt tid i kommunen. Kommunens finansieringsansvar for tjenester er begrenset til de som oppholder seg i kommunen.

Ett prioritert gränshinder av Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-124](#)

Flytt med fordon för personer med funktionsnedsättning

Reglerna för att ta med sig fordon vid flytt över gränsen för personer med fordon som hjälpmedel eller fordon som anskaffats eller anpassats med hjälp av bilstöd ser olika ut i de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sekretariatet:

Under våren 2022 beställde MR-S ett analysarbete med syfte att granska hur revisionsföreslaget till den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster förhåller sig till EU-rätten. Den juridiska analysens resultat presenterades för ÄK-S i februari 2023. ÄK-S beslutade tillsätta en arbetsgrupp för Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster med syfte att formulera konkreta förslag på hur konventionen antingen ska revideras eller upphävas. Arbetsgruppen fick också i uppgift att undersöka om, och i så fall hur, gränshinder kopplade till biståndskonventionen kan lösas genom revidering av konventionen. Arbetsgruppen ska presentera sitt förslag för ÄK-S senast i februari 2025.

Ett prioritert gränshinder av Siv Friðleifsdóttir, Island. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-102](#)

Ytterligare krav på utfört arbete för att kunna sammanlägga arbets- och försäkringsperioder från ett annat land vid ansökan om arbetslöshetsersättning

För att man ska kunna lägga samman arbets- och socialförsäkringsperioder från ett annat nordiskt land har flera av länderna tilläggskrav på att man måste ha arbetat en viss period i landet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Gränshinderrådet överväger att avsluta arbetet med frågan och det kommer att fattas beslut om saken under första halvåret 2024. Det kommer sannolikt leda till att ärendet avslutas och att gränshindret betraktas som avskrivet (det vill säga avklarat men icke-löst).

Motiveringen till avskrivningen har Social -och hälsovårdsministeriet i Finland tagit fram, och ministeriet har även stämt av motiveringen i den nordiska Socialförsäkringsgruppen, för att säkerställa att underlaget är korrekt. Motivering till varför ärendet föreslås avskrivas:

"En förutsättning för att kunna lägga samman arbets- och försäkringsperioder enligt artikel 61.2 i EU-förordning 883/2004 om social trygghet är att en person har arbetat senast i det land där han eller hon ansöker om arbetslöshetsersättning. Det finns undantag från kravet på utfört arbete för gränsarbetare och oäkta gränsarbetare samt när den så kallade femårsregeln i artikel 10 i den nordiska konventionen om social trygghet är tillämplig. För att man ska kunna lägga samman arbets- och socialförsäkringsperioder från andra EES-länder har Danmark, Finland och Island ytterligare krav på att man måste ha arbetat en viss period i arbetslandet vid ansökan om arbetslöshetsersättning.

Ärendet behandlas på EU-nivå som en del av förhandlingarna om ändringarna av de nuvarande EU-förordningarna om social trygghet 883/2004 och 987/2009. Vad gäller detta fall har man i förhandlingarna hittat en lösning och i enlighet med rådets allmänna riktlinje (general approach) kommer det i artikel 61 i förordningen att införas ett krav på 4 veckors arbetstid för sammanläggning av perioder av arbetslöshetsförmånerna, om hela paketet man förhandlar om i något skede godkänns.

I enlighet med EU-domstolens avgörandep Praxis är det alltid möjligt med en för personen förmånligare reglering i den nationella lagstiftningen, d.v.s. det är inte obligatoriskt för ett medlemsland att kräva en arbetstid på 4 veckor för att

sammanslå perioderna. Ändringarna av förordningarna utgör således inte ett nytt gränshinder för dem som rör sig mellan de nordiska länderna.

Eftersom gränshindret är relaterat till den lagstiftningsprocess på EU-nivå som har som avsikt att avsluta förhandlingarna om ändringar av de nuvarande bestämmelserna i EU-förordningen om social trygghet, kan det inte lösas ytterligare i samarbete mellan de Nordiska länderna. Dessutom och som ovan nämnts finns det undantag från kravet på utfört arbete för gränsarbetare och oäkta gränsarbetare samt när den så kallade femårsregeln i artikel 10 i den nordiska konventionen om social trygghet är tillämplig.

Ärendet behandlas på EU-nivå som en del av förhandlingarna om ändringarna av de nuvarande EU-förordningarna om social trygghet 883/2004 och 987/2009. Vad gäller detta fall har man i förhandlingarna hittat en lösning och i enlighet med rådets allmänna riktlinje (general approach) kommer det i artikel 61 i förordningen att införas ett krav på 4 veckors arbetstid för sammanläggning av perioder av arbetslöshetsförmånerna, om hela paketet man förhandlar om i något skede godkänns.

I enlighet med EU-domstolens avgörandep Praxis är det alltid möjligt med en för personen förmånligare reglering i den nationella lagstiftningen, d.v.s. det är inte obligatoriskt för ett medlemsland att kräva en arbetstid på 4 veckor för att sammanslå perioderna. Ändringarna av förordningarna utgör således inte ett nytt gränshinder för dem som rör sig mellan de nordiska länderna.

Eftersom gränshindret är relaterat till den lagstiftningsprocess på EU-nivå som har som avsikt att avsluta förhandlingarna om ändringar av de nuvarande bestämmelserna i EU-förordningen om social trygghet, kan det inte lösas ytterligare i samarbete mellan de Nordiska länderna. Dessutom och som ovan nämnts finns det undantag från kravet på utfört arbete för gränsarbetare och oäkta gränsarbetare samt när den så kallade femårsregeln i artikel 10 i den nordiska konventionen om social trygghet är tillämplig".

Annette Lind, Danmark:

Vi afventer situationen. Der pågår en proces i Finland. Ærindet har en kobling til Eus forordning 883/2004 og det kan med stor sansynlighed desværre ikke løses i en nordisk kontekst. Finland tager sagen op via Nordisk socialforsikringsgruppen.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Annette Lind, Danmark.
Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-090](#)

Hinder på skatteområdet

TIDIGARE LÖST I NORGE OCH SVERIGE

Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land

Den som bor i ett nordiskt land och arbetar i ett annat har inte rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag i bosättningslandet. Detta kan vara ett hinder för att ta politiska uppdrag.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Annette Lind, Danmark:

Jeg har skrevet til indenrigsministren om ret til tjenestefri for politisk arbejde i et andet nordisk land. Jeg har pointeret, at Sverige og Norge allerede har løst hindringen.

Der behøves ingen aftale med Sverige for at ændre reglerne i Danmark.

Jeg har p.t. ikke modtaget svar fra indenrigsministeren.

[Brev från danska Indenrigs- og Boligministeriet till Gränshinderrådet](#)

Kimmo Sasi, Finland:

Förslaget att garantera tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land på kommunal, landskaps- och riksnivå har varit under beredning först i justitieministeriet och sedan i finansministeriet (offentliga tjänster) i positiv anda. Finansministeriet begärde en utredning hur många fall lagpropositionen skulle gälla. Enligt gränstjänstens utredning förekommer inga aktuella fall i Finland. Därför ansåg ministeriet att det inte är motiverat att göra stort lagstiftningsarbete för så liten nytta. Ministern bekräftade tjänstemännens konklusion också med hänvisning till det brådskande lagberedningsarbetet i slutet av Marin regerings ämbetsperiod. Om alla andra nordiska länder godkänner dylik tjänstledighetslagstiftning, aktualiseras frågan igen i Finland.

Ett prioriterat hinder av Annette Lind, Danmark och Kimmo Sasi, Finland.

Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-132](#)

Beskattning av kulturarbetare

Artister och sportutövare beskattas både i Danmark och Sverige när de arbetar gränsöverskridande. Andra arbetstagare som gränspendlar blir i princip endast beskattade i arbetslandet.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Ärendet har tidigare avskrivits (se Gränshinderrådets årsrapport 2016), men är återprioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

Annette Lind, Danmark har fått svar från Skatteministern Jeppe Bruus:

"Efter danske regler fritages personer, der er hjemmehørende i Danmark, for dansk beskatning af løn for arbejde i Sverige, hvis de er socialt sikret i Sverige. Skattefritagelsen gælder dog ikke for kulturarbejdere, der er hjemmehørende i Danmark, men som arbejder i Sverige. Det skyldes, at Sverige beskatter ikke-hjemmehørende kulturarbejdere med en særlig lav bruttoskat på 15 pct. Andre ikke-hjemmehørende medarbejdere beskattes derimod med en bruttoskat på 25 pct.

Det danske synspunkt er, at en dansk udvidelse af skattefritagelsen til også at omfatte kulturarbejdere, der arbejder i Sverige, forudsætter, at Sverige ændrer deres regler, så de beskattes på samme niveau som andre ikke-hjemmehørende medarbejdere. De to forslag, som du skitserer i din henvendelse, vil betyde, at de dansk hjemmehørende kulturarbejdere ender med alene at blive beskattet i Sverige med 15 pct. af deres løn. Fra et dansk synspunkt er det uhensigtsmæssigt, at beskatningen af enkelte faggrupper bliver så lav, ikke mindst fordi det for andre faggrupper kan forekomme urimeligt.

Skatteministeriet har udtalt sig i overensstemmelse hermed i forbindelse med Grænsehindringsrådets jævnlige høringer af de nordiske fagministerier over status på Grænsehindringsrådets liste over grænsehindringer, ligesom det fremgik af den daværende samarbejdsministers redegørelse af 6. oktober 2021 til Folketinget om grænsehindringer i Norden.

Det er min forståelse, at spørgsmålet alene er rejst i forhold til Sverige, og ikke i forhold til de andre nordiske lande".

Sverige: Arbete med denna fråga pågår inte.

Läs mer här:

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnliid, Sverige. Ärendet har tidigare avskrivits (se Gränshinderrådets årsrapport 2016), men är återprioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-066](#)

Samordning av finsk arvsskatt och svensk kapitalinkomstskatt

Det har rapporterats in om fall där personer bosatta i Finland respektive Sverige som erhåller en fastighet i form av gåva eller arv i det andra landet totalt sett beskattats högre än i ett rent nationellt fall. Detta på grund av att den finska arvs-/gåvoskatten inte beaktas vid beskattning av kapitalinkomsten i Sverige eftersom det rör sig om två olika skatteslag.

När en i Finland bosatt mottagare av arv eller gåva får egendom som arv eller gåva av en i Sverige bosatt arvlåtare eller gåva, påförs skatt på arv eller gåva i Finland för förvärvet. Det verkliga värdet vid tidpunkten för förvärvet används som arvs- eller gåvoskattevärde, dvs. det värde för vilket arvs- eller gåvoskatten bestäms. Om den egendom som erhållits som arv eller gåva säljs, kan överlåtelsevinsten från en aktielägenhet enligt det nordiska skatteavtalet beskattas i bostadsaktiebolagets hemstat, dvs. Sverige beskattar som källstat. Finland beskattar överlåtelsevinsten från överlåtelsen av egendomen som inkomst för en i Finland bosatt arvs- eller gåvotagare. Beloppet av den skattepliktiga överlåtelsevinsten beräknas genom att från överlåtelsepriset dras av antingen det värde som använts vid arvet/gåvobeskattningen eller den s.k. presumtionen för anskaffningsutgiften (20%/40% av överlåtelsepriset). Finland gottgör den skatt som betalas i Sverige för vinst vid överlåtelse av egen-dom för den skatt som betalas i Finland. Gottgörelsen får inte överstiga beloppet av de skatter som betalas på inkomsten i Finland, dvs. om den svenska skatten är lika stor eller större än skatten i Finland, tas i praktiken ingen inkomstskatt ut i Finland.

Gränshinderrådets arbete med frågan/Kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet Sverige: Från svensk sida bedöms detta vara en helt intern finsk fråga där det från svensk sida heller inte finns någon uppfattning om hur Finland väljer att strukturera sitt beskattningssystem.

Kimmo Sasi, Finland:

Man utreder och bereder frågan. Vare sig Finland eller Sverige är inte enligt preliminära kontakter villiga att avstå från skatteinkomsten, Sverige för kapitalskatten för den delen av värdestigningen som skett före dödsfallet eller Finland för arvskatten. Lösningförslag formuleras som mål att enkel beskattning

garanteras för den skattskyldiga och lika skatteinkomster för fiscus som då Sverige ännu hade arvskatt och nordiska arv- och gåvoskattavtal tillämpades.

Åland:

Det har under året hållits två möten med finansministern och samarbetsministern med tjänstemän. På mötena har det konstaterats att lösningen främst ligger i en politisk överenskommelse pga att arvskatt hör till Finlands lagstiftningsbehörighet. Däremot har det inte funnits möjlighet att ta upp detta ärende med finansministerns kollegor i Finland och Sverige.

Ett prioriterat gränshinder av Max Andersson, Åland, Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, _gränshinder nr: 20-029](#)

LÖST

Beskattning av uppdragstagare i bemanningsföretag (vikarbureauer)

Bemanningsföretag med säte på den svenska sidan kan inte hyra ut personal till danska företag på andra sidan Öresund och använda sig av den svenska montörsregeln. Skälet är att Danmark, i överensstämmelse med det nordiska skatteavtalet och OECD:s modellavtal, beskattar utländska arbetstagares löneinkomst för arbete som är utfört i Danmark i de fall som rör uthyrning av arbetskraft. Detta till exempel när den danska arbetsgivaren, enligt OECD:s kriterier om ledarskaps- och instruktionsrätt osv., anses vara den verkliga arbetsgivaren. Det danska företaget som använder sig av bemanningsföretag är ansvarigt för administration och skattebetalningar för den inhyrda personalen. Detta resulterar i att lönen som utgångspunkt beskattas med en bruttoskattesats på 35,6%. Arbetstagaren kan emellertid välja att bli beskattad enligt de allmänna reglerna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Annette Lind, Danmark:

Grænsehindringsrådssekretariatet har fået svar fra skatteministeriet, og denne grænsehindring betragtes herefter for afklaret (med status løst):

Motivering: "Udenlandske arbejdstagere, der fx af deres svenske vikarbureau, udlejes til at udføre arbejde i Danmark for danske virksomheder, kan blive beskattet af lønnen herfor efter de danske arbejdsudlejeregler. De dansk regler sikrer, at arbejde, der efter OECD's kriterier, reelt udføres for en dansk arbejdsgiver i Danmark, kan beskattes i Danmark både ved direkte ansættelse og ved arbejdsudleje, hvor medarbejderen formelt har en udenlandsk arbejdsgiver (fx et vikarbureau). De

danske regler er i overensstemmelse med den nordiske skatteaftale og OECD's modeloverenskomst. Sverige har fra 1. januar 2021 også indført arbejdsudlejeregler".

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-054](#)

Problem med bankkonto för gränspendlare och företag i Norden

Det har rapporterats in om fall där nordbor och företag fått omfattande problem när de försökt öppna bankkonton i ett annat nordiskt land.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Anders Ahnlid, Sverige:

Finansdepartementet rapporterar att den 1 januari 2023 trädde lagändringar i kraft som innebär att också filialer till utländska banker ska omfattas av kravet på att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner. Ny branschpraxis har även tagits fram på området, vilken stämmer överens med lagstiftningen. Svenska Bankföreningen har i ett faktablad angett vilken information som krävs av konsumenter vid ansökan om upprättande av bankkonto. Finansinspektionen har som svar på ett regeringsuppdrag kartlagt bankernas erbjudande av betalkonton till konsumenter och företag. Finansinspektionen kommer att se över om myndigheten kan ge ytterligare vägledning samt verka för ett tydligare regelverk.

Kimmo Sasi, Finland:

Bankerna har en lagstadgad skyldighet att erbjuda basbanktjänster till alla konsumenter som bor i EES-länderna. Om banken vägrar att öppna ett konto kan man överklaga till Finansinspektionen. Man har inte lämnat in klagomål den senaste tiden.

Finansinspektionen har år 2023 utrett bankernas praxis att erbjuda banktjänster till olika invandrargrupper på väg till Finland. Utredningen gällde basbanktjänster. Slutsatsen var att lagen följs och att personer som flyttar till Finland har möjlighet att få bankkonto och de banktjänster som lagen kräver.

Många invandrare har dock negativa erfarenheter när de vill öppna sitt första bankkonto. Detta kan bero på långa väntetider och ovetskap om den dokumentation som man behöver. För att förbättra servicen har Finansinspektionen 2023 gett en rekommendation hur bankerna kan förbättra sina tjänster för de personer som flyttar till Finland.

Riksdagen hann inte 2023 före valet färdigbehandla den lagproposition som skulle ha gjort det möjligt för invandrare att få finländsk identifikation innan personen flyttar

in i landet.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 20-031](#)

Handläggningstider för beslut om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK-beslut för gränsgångare)

Personer som bor i en gränskommun i Finland och arbetar i en gränskommun i Sverige och omfattas av gränsgångaravtalet (gränsgångare) ska betala skatt enbart i det land där de bor.

Dessa personer ska ansöka om särskild inkomstskatt (SINK) i Sverige en gång om året hos svenska Skatteverket. För ansökan krävs intyg från finska skattemyndigheten Vero och folkbokföringen.

Handläggningstider för beslut om särskild inkomstskatteredovisning har enligt inrapporteringarna vid årsskiftet 2019/2020 varierat mellan 8-12 veckor.

Enligt finländska skatteregler måste gränsgångarna betala inkomstskatt i Finland omedelbart när de mottar sin första lön från Sverige. På grund av den långa handläggningstiden i SINK-ärenden kan arbetstagare inte lämna in något beslut om att skatt inte ska innehållas till arbetsgivare i Sverige, vilket innebär att gränsgångare beskattas också i Sverige. För att arbetsgivaren kan göra skatteavdrag enligt SINK krävs bland annat att det finns ett beslut om SINK. I annat fall skall arbetsgivaren göra skatteavdrag för preliminär skatt.

I värsta fall betalar en gränsgångare inkomstskatt i båda länderna under flera månader.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Finansdepartementet, Sverige:

Sedan gränshindret registrerades i maj 2020 har Finansdepartementet haft löpande kontakter med Skatteverket och departementet följer utvecklingen noga.

Problemet avser endast Skatteverkets handläggningstid, dvs. det är ett problem som i första hand berör en svensk myndighet. Skatteverket har uppmärksamats på situationen och ett flertal åtgärder har vidtagits för att förändra handläggningen av SINK-ansökningar. Några lagändringar planeras inte.

Inflödet av SINK-ärenden är emellertid fortsatt högt. Detta i kombination med bland annat flyktingströmmen från Ukraina under våren 2022 gav längre

handläggningstider i mitten av året. Handläggningstiderna minskade emellertid i slutet av året, tack vare ett flertal lösningar som Skatteverket sjösatte. I slutet av 2021 var handläggningstiderna för de som ansöker om SINK på grund av arbete strax över fyra veckor. Handläggningstiderna uppgick till strax under fyra veckor i slutet av 2022.

Bland de lösningar för att minska handläggningstiderna som Skatteverket satt i gång kan nämnas följande.

- Skatteverket uppmanar de som ansöker om SINK att inkomma med kompletta ansökningar och att lämna in ansökningarna så snart det finns möjlighet. På så sätt kan ansökningarna handläggas så snabbt som möjligt.
- Skatteverket har öppnat en e-tjänst för SINK-ansökningar. I samband med att e-tjänsten infördes har ett nytt handläggningssystem tagits i bruk, där avsikten är att automatiserat beslutsfattande ska kunna användas i viss utsträckning.
- Digitala tjänster är på plats (bl.a. öppna APler). Utveckling och marknadsföring av dessa fortsätter alltjämt. Ytterligare utvecklingsarbete gällande digitala tjänster pågår.
- Skatteverket har initierat effektiviseringar bland annat gällande arbetssätt, struktur och samverkan mellan enheter. Dessutom kommer nya inkorgar i Skatteverkets interna system skapas, som separerar gränsgångare för att dessa ska upptäckas tidigare. Det är viktigt att ansökan sker på webben, för att Skatteverket ska kunna särskilja gränsgångarna i detta avseende.
- Vid årsskiftet 2022/2023 omfördelades resurser inom Skatteverket för att hjälpa till att hantera den ökning av ansökningar som brukar komma kring årsskiften. Bland annat kunde samtliga ärenden gällande gränsgångare och dagpendlare som kom in till Storföretagsavdelningen i slutet av 2022 hanteras innan årsskiftet. På så sätt så har dessa kunder kunnat visa upp ett beslut till sin arbetsgivare från dag 1.
- Skatteverket har från den 1 maj 2023 gjort interna förändringar i hur SINK-handläggningen hanteras. Framöver kommer SINK avseende den population som främst omfattas av gränsgångarreglerna att hanteras av Skatteavdelningen. Syftet med omorganisationen avseende SINK är att minska sårbarheten, öka flexibiliteten, skapa en mer enhetlig hantering samt att Skatteavdelningen kan skjuta till mer resurser. Sammantaget bör dessa förändringar leda till att handläggningstiderna minskar ytterligare.

[Läs brev från svenska Utrikesdepartement och Arbetsmarknadsdepartement till Gränshinderrådet](#)

Prioriterat av Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 20-030](#)

Skyldighet för utländska arbetsgivare att göra skatteavdrag på ersättning för arbete som anställda utför i Sverige

Den 1 januari 2021 tillkom det nya regler avseende utländska arbetsgivares skyldighet att göra skatteavdrag för anställda som arbetar i Sverige. Skyldigheten berör även öresundspendlare, som vanligtvis omfattas av Öresundsavtalet. Enligt de nya reglerna, skall utländska arbetsgivare utan fast driftställe i Sverige arbetsgivarregistrera sig i Sverige, göra skatteavdrag för arbetstagaren och redovisa och betala in den avdragna skatten till Skatteverket. De nya kraven försvårar för mobiliteten i Norden och kan leda till att arbetsgivare i Sveriges grannländer väljer bort svenskboende arbetskraft.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Anders Ahnlid, Sverige:

Regeringskansliet har noterat detta gränshinder och analyserar för närvarande frågan.

Annette Lind, Danmark:

Undertegnede og den danske delegation i Nordisk Råd har løbende møder med skatteministeren om status på Øresundsftalen.

Denne grænsehindring er en del af Øresundsftalen og skatterapporten.

Det er endnu for tidligt at sige noget om, hvornår dialogen om Øresundsftalen kan være tilendebragt. Men den er konstruktiv, og det er skatteministerens håb, at der vil kunne landes et resultat, som begge lande kan være tilfredse med – og som vil kunne medvirke til at fremme integrationen af arbejdsmarkedet i Øresundsregionen. Vi afventer derfor Øresundsftalens resultat.

Ett prioriterat gränshinder av Bertel Haarder, Danmark och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 21-032](#)

Beskattning för gränspendlare vid ofrivilligt hemarbete i bosättningslandet

Tidigt i starten av coronakrisen identifierade Gränshinderrådet och informationstjänsterna problem kopplade till det nordiska skatteavtalet men särskilt det bilateral avtalet Öresundsavtalet och ofrivilligt hemarbete. För att stävja smittspridningen var det många företag, på uppmaning av regeringarna, som beordrade hemarbete för sina anställda. Följden blev både en ökad arbetsbörda för de nationella myndigheterna kopplat till tolkning av Öresundsavtalet men även hur TREKK-avtalet skulle tillämpas. De ekonomiska konsekvenserna för pendlare och företag kunde inte förutses och många apednlare befann sig i ett pressat läge, till den grad att man trots nationella rekommendationer att arbeta hemifrån, fortsatte att gränspendla till sina arbeten på andra sidan. I slutet av 2021 var det fortfarande många pendlare i Öresundsregionen som inte hade fått ett slutligt skattebesked från varken Sverige eller Danmark för inkomståret 2020.

Gränshinderrådet har skickat ett antal brev samt drivit frågan om undantag, motsvarande det undantag man gjorde rörande socialförsäkringstillhörigheten under krisen. [Mer om arbetet finns här](#)

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Vibeke Hammer Madsen, Norge:

Problemet er ett av flere hindringer knyttet til den nordiske skatteavtalen. Hindringene omfatter ulik praksis og forhold til skatt i landene som er omfattet av avtalen. Det er også uklart om det er bosteds- eller arbeidsgiverlandet som innkrever skatt.

Rapporten "Arbeid på tvers i Norden" – Forslag til forenkling av de nordiske skattereglene med fokus på mobilitet" er utarbeidet. Rapporten med situasjonsbeskrivelse og forslag til løsninger har vært drøftet med arbeidslivets parter. Rapporten er presentert for Samarbeidsminister og Finansminister i Norge. Videre politisk prosess mellom landene avventes for å komme til fremtidige løsninger.

Når det gjelder grensependlere spesielt kan noe avklares når Sverige og Danmark blir enige, men fortsatt gjenstår avklaring om ansvar av innberetning er arbeidsgiverland eller bostedsland.

Anders Ahnhild, Sverige:

Frågan om beskattning av gränspendlare som arbetar i sin hemviststat omfattas av den ännu pågående översynen av Öresundsavtalet.

Annette Lind, Danmark:

Der har løbende været møder med Skatteministeren om beskatning af hjemmearbejdsplads i bosætningslandet.

I september 2023 afholdt den danske delegation i Nordisk Råd også samråd med Skatteministeren.

Det danske Skatteministerium og det svenske finansministerium er i dialog om et eftersyn af Øresundsftalen.

Øresundsftalen har fjernet de største skattemæssige barrierer for integrationen af arbejdsmarkedet i Øresundsregionen. Men der er stadig ændringer, der kan overvejes. Og i dialogen med Sverige indgår de svenske registreringsregler.

Herudover er der mange elementer i spil i dialogen med Sverige, og hvert element kan potentielt have provenumæssige konsekvenser for Danmark.

Det gælder for eksempel en udvidelse af hjemmearbejdsreglen til at omfatte offentligt ansatte. Forenklet sagt sikrer hjemmearbejdsreglen, at pendlere udelukkende bliver beskattet i arbejdslandet, hvis der arbejdes mere på arbejdspladsen, end hjemme i bopælslandet – men den gælder kun privatansatte pendlere.

En udvidelse af hjemmearbejdsreglen til offentligt ansatte kan dog ikke anskues isoleret fra et andet element af Øresundsftalen, nemlig den såkaldte provenuudvekslingsordning.

Efter provenuudvekslingsordningen udveksler Danmark og Sverige et provenu, der svarer til de opkrævede kommuneskatter, som kompensation for bopælslandets udgifter til pendlerne. Ligesom tilfældet er for hjemmearbejdsreglen, omfatter den del af Øresundsftalen ikke offentligt ansatte pendlere.

I respekt for, at dialogen med det svenske Finansdepartement ikke er tilendebragt, vil skatteministeren ikke gå yderligere i detaljer med de emner, der derudover indgår i dialogen.

Dog kan Skatteministeren oplyse, at det også er blevet drøftet, hvordan fremtidige, coronalignende situationer kan håndteres, når det kommer til den skattemæssige behandling af hjemmearbejde. Det omfangsrige hjemmearbejde under pandemien resulterede i mange tilfælde i, at beskatningen af lønnen for hjemmearbejde overgik til bopælslandet, hvilket ikke altid var hensigtsmæssigt.

Det er endnu for tidligt at sige noget om, hvornår dialogen kan være tilendebragt. Men den er konstruktiv, og det er skatteministerens håb, at der vil kunne landes et resultat, som begge lande kan være tilfredse med – og som vil kunne medvirke til at fremme integrationen af arbejdsmarkedet i Øresundsregionen.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark, Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige och Vibeke Hammer-Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

Förenklad process kring tull och deposition i samband med tillfällig överföring av varor

Åland har sedan 1995 ett undantag inom ramen för Finlands anslutningsavtal med EU som innebär att Åland betraktas som tredje land ur skattehänseende, liknande förhållande som Norge i relation till EU.

Det här får bland annat konsekvensen att moms ska deklarerars och erläggas i samband med export/import till Åland. Förfarandet föranleder merarbete för företagen som verkar på- eller bedriver handel med Åland.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Åland:

Landskapsregeringens finansavdelning har kontaktat tullen med anledning av frågan om deposition (garanti) i samband med tillfällig införsel. Frågan är dock inte ännu löst.

Prioriterat av Max Andersson, Åland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

Deponering av mva. for samiskt hantverk (duodji) ved innførsel til Norge

Markeder for salg av duodji (samisk håndverk) og andre produkter er en viktig del av den kulturelle infrastrukturen for samene, og er sentrale for samisk kultur og næringsliv. Mange slike markeder finnes på norsk side av Sápmi i form av festivaler eller duodjimarkeder. Markedsselgere fra de andre landene må ved grenseinnførsel betale merverdiavgift (mva.) ved tolldeklarerings for alle varene de tar med inn i Norge, og så kan de søke om å få refusjon av avgiften for varene de ikke selger når de kommer hjem igjen.

Hovedproblemet er at markedsselger blir nødt til å betale pengene til tollens ved innførsel, men det tar svært lang tid å få refundert deponert mva. Dette skaper likviditetsproblemer for selgerne, og for mange er dette en så stor ulempe at de frastår å reise på markeder på norsk side.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Vibeke Hammer Madsen, Norge:

Handel fra Finland og Sverige til Norge av samisk håndverk har nesten stoppet opp grunnet lang tid før deponert mva blir foretatt.

Etter samtaler mellom grensetjenesten i Norge, Sverige, Finland og toll vises det nå til at behandlingstiden er redusert. Dette er ikke verifisert, da handel over grensen ikke har pågått.

Hindret är prioriterat av Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2023.

[→ Gå till översikten över prioriterade gränshinder](#)

Hinder på näringslivsområdet

Värdetransport över gränsen

Enligt svenska regler måste finländska bevakningsföretag vara auktoriserade i Sverige för att de ska kunna transportera euro från handlare på den svenska sidan av gränsen i Haparanda/Tornio. Svenska regler kräver även att företagen måste uppfylla vissa krav vad gäller utrustning och personal.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Den svenska justitie- och finska inrikesministern förhandlade senast april 2022 om möjligheterna att lösa frågan. Ministerierna gjorde sommaren 2022 en utredning hur man kan lösa problemet. Finland måste följa euroområdet regler om penningtransport. Bilen som skulle användas i transporter är placerad i Finland. Därför kan Sverige lösa problemet. Förhandlingar förs i Sverige.

Anders Ahnlid, Sverige:

Finska bevakningsföretag kan vara verksamma i Sverige med auktorisation. Om företagets väktare gått utbildning i ett annat EU-land kan de efter prövning få sina yrkeskvalifikationer erkända av relevant Länsstyrelse i Sverige. Kontakt har tagits med det aktuella bevakningsföretaget i Sverige, som är berett att, tillsammans med svenska myndigheter, utvärdera möjligheterna att få nödvändig auktorisation för företagets finska transportör för att kunna utföra gränsöverskridande transport, samt att tillse att svenska krav på utbildning och utrustning tillgodoses. Utvärderingen pågår.

[Läs Gränshinderrådets brev till Justitie- och Inrikesminister Morgan Johansson och Inrikesminister Krista Mikkonen angående gränshinder relaterat till värdetransporter](#)

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2017.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 15-002](#)

LÖST

Koncernbidrag över gränserna i Norden

Bolag med hemvist i Finland, Norge eller Sverige som etablerar dotterbolag i andra EES-länder kan som utgångspunkt inte ge avdragsgilla koncernbidrag till det utländska dotterbolaget för att täcka förlust.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Ärendet betraktas som löst.

Kimmo Sasi, Finland:

Finland har godkänt RP 185/2020 som ger möjligheten att avdra dotterbolagets slutliga förluster i EES området i moderbolagets beskattning som koncernavdrag. Koncernavdraget är inte formellt koncernbidrag. Men slutresultatet är motsvarande. Ytterligare beredning är för tillfället inte på gång.

Anders Ahnlid, Sverige:

Från svensk sida bedöms de nu gällande reglerna för koncernbidrag vara ändamålsenliga sett till gällande EU-rätt. Utvecklingen av EU-rätten bevakas fortlöpande.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-006](#)

LÖST

Dansk firmabil i Sverige

De svenska registreringskraven gör det svårt att ha en dansk firmabil i Sverige.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Sverige:

Någon åtgärd har inte vidtagits, men följande är relevant för synen på det registrerade gränshindret: I Gränshinderdatabasen anges att det "finns osäkerhet vad som händer om man kör sin tjänstebil mer än ett år i Sverige". Denna uppfattning delas inte av ansvariga svenska myndigheter. Ett fordon som används i Sverige ska registreras i vägtrafikregistret enligt lagen (2019:370) om fordons

registrering och användning. Om en danskregistrerad bil används i Sverige under högst ett år behöver den inte registreras i vägtrafikregistret. Efter ett års användning måste den registreras. Den som använder ett fordon i strid med reglerna om registreringsplikt kan dömas till penningböter. Även ägaren till fordonet kan dömas till penningböter. Mot bakgrund av att det inte finns någon osäkerhet torde gränshindret kunna anses vara löst.

Prioriterat av Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2021.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-114](#)

Roamingavgifterna i förhållande till Färöarna-Grönland och resten av Norden

Roaming: När man använder sit nationale mobilabonnement eller mobile bredbåndsabonnement i et andet land, er der tale om roaming. I dag er priserne for roaming i et andet EU/EØS-land reguleret i en fælles roamingforordning. I juni 2017 afskaffede man i EU det tillæg, som udbyderne, ud over den nationale detailpris, kan opkræve af kunder for brug af deres mobiltelefon i andre EU-lande. Samtidig reducerede man loftet over de engrospriser, som udbyderne skal betale for at bruge hinandens net. Færøerne og Grønland er ikke medlem af EU/EØS, og roaming på Færøerne og i Grønland er derfor ikke underlagt regulering.

De grønlandske og færøske teleselskaber har forhandlet relativt attraktive gensidige grossistpriser med de udenlandske operatører, hvilket har gjort at borgere på Færøerne og i Grønland, der rejser til resten af Norden, kan ringe og benytte samme mobil- og datapriser som nå de er hjemme på Færøerne og i Grønland.

Den manglende regulering har gjort det dyrt for borgere fra resten af Norden at anvende mobiltelefonen på Færøerne og i Grønland fordi de udenlandske operatører vælger høje priser.

Telefoni: EU har indført regler for, hvad selskaberne maksimalt må opkræve, når man foretager opkald eller sender sms'er fra fx Danmark til andre EU-lande samt de tre EØS-lande.

Færøerne og Grønland er ikke medlem af EU eller EØS, og foretagne opkald eller afsendte sms'er fra de øvrige nordiske lande til Færøerne eller Grønland derfor ikke underlagt regulering. Det kan derfor være dyrt for borgere i de øvrige nordiske lande at foretageopkald eller sende sms'er til Færøerne og Grønland.

Det samme gør sig ikke gældende for indbyggere på Færøerne og i Grønland, der foretager opkald eller sender sms'er til de øvrige nordiske lande. Også her har de grønlandske og færøske teleselskaber rimeligt lave prisniveauer.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Jens Heinrich, Grönland:

Det grønlandske teleselskab Tusass, der udbyder mobiltelefoni i Grønland, har åbnet op overfor danske og nordiske teleselskaber, at indgå aftaler for kunder, der opholder sig i Grønland. Enkelte danske og nordiske selskaber har indgået aftaler, men størstedelen har ikke. Det betyder således, at de fleste rejsende (fra Danmark og andre nordiske lande) oplever store roamingudgifter ved mobilbrug. I løbet af 2023 er meldingen fra Tusass og det ressortansvarlige departement under Grønlands Selvstyre, at der ikke er fundet afklaring på grænsehindringen.

Annette Lind, Danmark:

Jeg er i dialog med grænsehindringsgruppens medlemmer fra Grønland og Færøerne om et møde med teleselskaber i nærmeste fremtid med henblik på, at få løst særligt roamingsproblemerne og den dyre drift mellem Grønland og Danmark.

John Johannessen, Färöarna:

Denne sag omhandler private teleudbydere. Derfor har Grænsehindringsrådet ikke så mange andre muligheder end at prøve at overbevise teleselskaberne til at tage Grønland og Færøerne med i deres roaming. Dog mener jeg, at man fra Ministerrådets side bør se på, om man ikke kan beslutte, at selv om Norden er med i EU-roamingaftalen, så ønsker man også, at Norden har en fælles roamingaftale. Det ville løse sagen helt. Som før sagt, så er det tit et problem, at nordiske lande bare tænker på EU-regler og ikke laver fælles nordiske aftaler, da alle landene i Norden ikke er medlemmer af EU.

Ett prioriterat gränshinder av Annette Lind, Danmark, Jens Heinrich, Grönland och John Johannessen, Färöarna. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

Gränsöverskridande transporter av avfallsslam

Bottenvikens Reningsverk AB (BRAB), som ägs av Haparanda och Torneå städer tillsammans, har varit en av Sveriges största externslammottagare. Enligt BRAB har myndigheterna i både Finland och Sverige avsevärt ökat sina tillståndskrav de senaste åren, vilket har försvårat gränsöverskridande transporter.

De flesta av tidigare transportörerna har valt att inte förlänga sina tillstånd på grund av ökade kostnader och administrativa hinder. Haparanda och Torneå städer påpekar att avloppsslam via ledningsnätet över gränsen till BRAB är fortsatt helt i sin ordning, samtidigt som betraktas som farligt avfall på vägarna och kräver omfattande administration och avgifter. Att varje avloppsbrunn skulle krävas ha sitt eget tillstånd är i stort sett en omöjligt att genomföras i praktiken, på grund av kostnader och administration

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

De juridiska grunderna i EU-reglerna för tillståndstolkningen utreds.

Hindret är prioriterat av Kimmo Sasi, Finland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2023.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 24-033](#)

[→ Gå till översikten över prioriterade gränshinder](#)

Taxitrafik över den norsk-finska gränsen

Finland och Norge har inte något avtal rörande taxitrafik över gränsen. Finländska taxiföretagare har från och med år 2022 stoppats vid gränsen till Norge av norska myndigheter, vilket har orsakat problem till gränsöverskridande trafik.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Finlands och Norges trafikministerier har våren 2023 börjat förhandla om ett taxitrafikavtal mellan länderna. Avtalet är nästan färdigt. Vissa dröjsmål har förorsakats av annat lagberedningsarbete i Norge och projektet om att förnya taxilagstiftningen i Finland.

Vibeke Hammer Madsen, Norge:

Det er nødvendig med en ny avtale mellom Finland og Norge vedr. taxi over grensen. Samferdselsdepartementet har hatt møter med Finland. Tekst er utarbeidet, men endelig undertegning gjenstår.

Hindret är prioriterat av Kimmo Sasi, Finland och Vibeke Hammer Madsen, Norge. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2023.

[→ Gå till översikten över prioriterade gränshinder](#)

Övriga gränshinder

Erkännande av färöiska körkort

Färöiska körkort kan inte bytas ut i alla de nordiska länderna då en person flyttar till ett annat nordiskt land.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

John Johannessen, Färöarna:

Færøerne afventer ny lovgivning i Finland på kørekortområdet. Når den er vedtaget, så betragtes sagen som løst.

Ärendet är tidigare löst i Sverige, men är fortsatt olöst i Finland.

Ett prioriterat gränshinder av John Johannessen, Färöarna. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2014.

[Läs mer i gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-128](#)

Kommunikation till utlandet då personer med dubbelt medborgarskap avlider

Kommunikation om förändrade uppgifter gällande gemensamma medborgare har inte fungerat tillfredställande mellan ländernas befolkningsregister när en person med både svenskt och finskt medborgarskap avlider.

Ifall en person med dubbelt medborgarskap avlider i någotdera hemlandet uppdateras det lokala befolkningsdatasystemet, men i flera fall har informationsflödet stannat där och inte vidarebefordrats till det andra hemlandets myndigheter.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Finska folkbokföringsmyndigheten DVV och svenska Skatteverket har försökt förbättra informationsförmedlingen. De anhörigas meddelanden är inte tillräckliga för folk bokföringsmyndigheten som kräver ett officiellt dokument.

Folkpensionsanstalten har bättre möjligheter att registrera dödsfallet än folkbokföringsmyndigheten i Finland.

Anders Ahnlid, Sverige:

Kommunikation om förändrade uppgifter gällande gemensamma medborgare har inte fungerat tillfredställande mellan ländernas befolkningsregister när en person med både svenskt och finskt medborgarskap avlider.

Ifall en person med dubbelt medborgarskap avlider i någotdera hemlandet uppdateras det lokala befolkningsdatasystemet, men i flera fall har informationsflödet stannat där och inte vidarebefordrats till det andra hemlandets myndigheter.

Arbetet med frågan sker även inom ramen för temaområdet

"Folkbokföringssamarbete", läs mer i avsnittet om detta temaområde samt [Brev från Gränshinderrådet till de nordiska samarbetsministrarna om folkbokföringsproblematiken i Norden](#)

Ett prioriterat gränshinder av Max Andersson, Åland, Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2019.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 19-026](#)

Beslut om skuldsanering i bosättningslandet utan effekt i arbetslandet

Ett beslut om skuldsanering i bosättningslandet har inte effekt i arbetslandet och individen riskerar att komma i kläm med allvarliga ekonomiska konsekvenser som följd. Det finns inget avtal om ömsesidigt erkännande av skuldsaneringar mellan de nordiska länderna.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Jens Heinrich, Grönland:

I løbet af 2023 har der været dialog med Skattetyrelsen under Grønlands Selvstyre om gældssanering. I Grønland er reglerne, at en gældssanering for et individ skal køres igennem retsvæsenet. For nuværende er grænsehindringen ikke afklaret.

Sekretariatet:

Frågan har behandlas de senare åren i nordisk regi, se Grönlands svar från Gränshinderrådets tidigare verksamhetsrapport: "Nordisk embedsmandskomité EK-JUST har drøftet spørgsmålet i 2020 ifm. drøftelser om et muligt nordisk samarbejde om international privatret. Her konstaterede man at der var behov for en nærmere udredning om konkrete problemstillinger. I første omgang skulle eventuelle EU-retlige begrænsninger klarlægges på ekspertniveau. Grønland har derfor i april 2021 spurgt EK-JUST om status på sagen. Det blev i den forbindelse oplyst at sagen ikke har været drøftet yderligere, men at man afventer Norge, der skulle initiere diskussionen på ekspertniveau om eventuelle EU-retlige begrænsninger for et nordisk samarbejde om international privatret. I november 2021 oplyser EK-JUST, at Norge ikke for nærværende har mulighed for at prioritere spørgsmålet og ingen andre lande har efterfølgende taget sagen op".

Ett prioriterat gränshinder av Jens Heinrich, Grönland. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-048](#)

Krav på personnummer och ID-handlingar ett problem för gränsgångare

De nationella kraven på personnummer och ID-handlingar ställer till svårigheter för personer som rör sig över gränserna. Det kan röra sig om konsumenter som inte kan köpa de varor de önskar på post, bank, alkoholbutik etc. i ett land där de inte är bosatta. Identifikation vid internethandel över gränserna är ett annat likartat problem.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Kimmo Sasi, Finland:

Ärendet behandlas i MR-digi. GR har ärendet som temaområde.

Regeringen har avlåtit propositionerna RP 132/2022 om folkbokföringsregistret och digimyndighetens säkerhetstjänster och RP 133/2022 om digital personidentitet till riksdagen som skulle ha gjort det möjligt enligt eIDAS2 systemet att få en lätt legitimation innan en utlänning flyttar till Finland och snabbt en tung identifikationslegitimation efter det man har flyttat in i landet. Riksdagen hann inte behandla propositionerna före valet 2023. Den nya regeringen ger en ny proposition genast efter reglerna för eIDAS2 har blivit slutbehandlade i EU 2024.

I Finland i många fall är födelsedatumet tillräckligt för identifiering förutom officiella register.

Finansdepartementet, Sverige:

Gränshindret spänner över flera områden. Såvitt avser svenska identitetsbeteckningar har åtgärder vidtagits för att underlätta för personer som saknar ett svenskt personnummer att i stället kunna få ett samordningsnummer. En ny lag om samordningsnummer trädde i kraft den 1 september 2023 (SFS 2022:1697). Vidare har åtgärder vidtagits för att göra systemet med samordningsnummer säkrare och förbättra numrens genomslag i samhället.

Ett prioriterat gränshinder av Kimmo Sasi, Finland och Sven-Erik Bucht/Anders Ahnlid, Sverige. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-134](#)

Norska medborgare som ej bott i Norge saknar rösträtt

En norsk medborgare som aldrig har bott i Norge har inte rösträtt till Norska Stortinget. Inte heller har han/hon rösträtt på central nivå i det land han/hon bor.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

Vibeke Hammer Madsen, Norge:

Proposisjon om ny valglov ble behandlet i Stortinget og trer i kraft før stortingsvalget i 2025. Når det gjelder pkt 15.3.4 som omfatter norsk medborger som aldri har bodd i Norge opprettholdes gjeldende rett.

Det betyr at dette grensehinder ikke vil bli løst og derfor avskrives.

Ett prioritert gränshinder av Vibeke Hammer-Madsen, Norge. Prioritert av Gränshinderrådet sedan 2020.

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-050](#)

Svårigheter att använda telefonnummer från ett annat nordiskt land vid köp av biljett till kollektivtrafik

Gränshinderrådet har fått inrapporteringar från isländska privatpersoner om att de inte kan använda sina isländska telefonnummer vid köp av biljett till kollektivtrafik med Skånetrafiken.

Gränshinderrådets arbete med frågan/kommentarer från berörda regeringar

For å finne ut hvorfor islendinger ikke kunne stifte -Mit konto- for å kjøpe billetter i Skånetrafikens app med sine mobilnummer som begynte på landsnummeret +354- har Grensehinderrådets islandske medlem Siv Friðleifsdóttir arbeidet med saken med hjelp av flere personer. Det kan nevnes bl.a. teknisk personell i islandske telefonselskaper, teknisk personell på Skånetrafiken, Maria Nyman trafikdirektör og Ulf Welin ställföreträdande trafikdirektör på Skånetrafiken, *Carina Zachau*

ordförande i kollektivtrafiknämnden i region Skåne, Per-Arne Håkansson svensk riksdagsledamot för Skåne läns norra och östra, Hannes Heimisson og Bryndís Kjartansdóttir Islands ambassadörer i Sverige og islandske Facebook-grupper i Skåne.

Sekretariatet:

Sedan 2022 har Gränshinderrådets isländska medlem Siv Friðleifsdóttir varit i regelbunden kontakt med Skånetrafiken i syfte att lösa problematiken.

Att man inte kunde köpa biljett i Skånetrafikes app med isländskt telefonnummer handlade enligt Skånetrafiken om ett tekniskt fel som i början var svårt att lokalisera. Siv Friðleifsdóttir har fortsatt dialogen med Skånetrafiken som har utrett det tekniska bakom felet. Enligt återkoppling från islänningar som tidigare haft detta problem verkar saken nu vara löst. Gränshinderrådet kan därför betrakta detta gränshinder som löst.

Hindret är prioriterat av Siv Friðleifsdóttir, Island. Prioriterat av Gränshinderrådet sedan 2023.

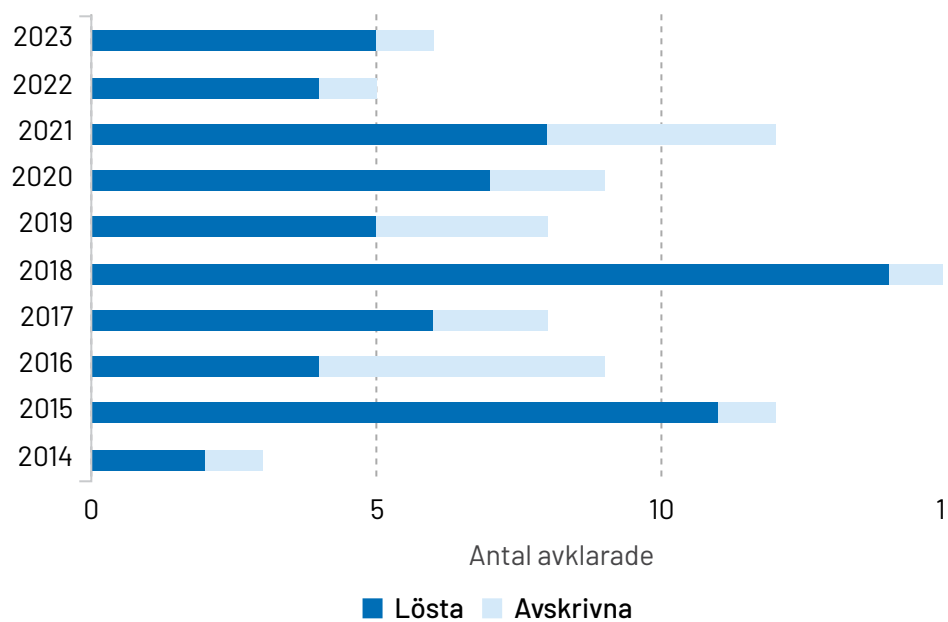
[→ Gå till översikten över prioriterade gränshinder](#)

Avklarade gränshinder 2014–2023

Sedan Gränshinderrådet bildades av de nordiska statsministrarna 2014 har rådet bidragit till att 91 gränshinder har avklarats mellan de nordiska länderna.

Under 2023 har sex av de prioriterade gränshindren avklarats, varav fem har lösts. Ett hinder har avskrivits som olöstbart.

Att ett gränshinder anses vara "avklarat" innebär att gränshindret antingen är *löst* eller att gränshindret konstaterats som *olöstbart* av Gränshinderrådet i samråd med de nationella departementen.

Avklarade gränshinder med status "Löst" under 2014–2023

2023

- [Beskattning av uppdragstagare i bemanningsföretag \(vikarbyråer\)](#)
- [Dansk firmabil i Sverige](#)
- [Koncernbidrag över gränserna i Norden](#)
- Erkännande av yrkeskvalifikationer ([även temaområde](#))
- [Svårigheter att använda telefonnummer från ett annat nordiskt land vid köp av biljett till kollektivtrafik](#)

2022

- Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar (angående Sverige och därmed för hela Norden)
- Rätt till tjänstledighet för politiska uppdrag för en person som bor i ett land och arbetar i ett annat land (löst i Sverige)
- Nationella begränsningar på forskningsmedel (löst i Finland)
- Tillägg till pensionärer för att säkra minimiinkomst

2021

- Utbetalningar av sociala förmåner vid tvivel om vilket land som har betalningsansvaret
- Tull och deposition i samband med överförel av varor
- Långa handläggningstider i EU-ärenden
- Lastbilstransporter i Norden
- Samordningsnummer till utländska fritidshusägare i Sverige
- Bidrag inom bostadsbidraget som lämnas för att det bor eller vistas barn i hushållet (de särskilda bidragen och umgängesbidraget) upphör vid utlandsarbete
- Ersättning för patientresa mellan Norge och Finland/Sverige
- Islänningar som flyttar till Norge med isländsk dokumentation om vårdnadskap kan inte registrera sig som ensamförsörjare på grund av norska registreringskrav

2020

- Norska sekretessbestämmelser försvårar upprättande av bouppteckning i Finland och Sverige
- E-legitimation med högsta säkerhetsnivå vid inloggning till NAV
- Ledarhund, vid resa
- Snabbare information till utlandsboende
- Färöiska färdskrivarkort
- Indrivning av underhållsbidrag i Danmark
- Erkännande av färöiska körkort (löst för SE)

2019

- Dokumentationskrav för folkbokföring i Norge
- Rätt till tjänstledighet för politiskt uppdrag från arbete i annat nordiskt land (löst i Norge)
- Erkännande av grönländska körkort, Löst i Danmark
- Nordiska undersköterskor i Danmark – beviljande av behörighet/auktorisering som social- og sundhedsassistent. Löst för norska hjemmehjelper
- Lägre ersättning vid föräldraledighet till följd av studiestöd från "fel" land

2018

- Krav på utbyte av utländska körkort i Danmark
- Krav på att omfattas av olika länders arbetslöshetsförsäkring utan avbrott för att inte riskera lägre arbetslöshetsersättning
- Åldersgräns för inträde i svensk A-kassa
- AT-tjänstgöring i Finland för svenskutbildade läkare
- Ersättning för patientresa mellan Norge, Finland och Sverige
- Ledarhund vid resa, Finland
- Mobil livsmedelslokal som första ankomstplats i Finland
- Erkännande av föräldraskap för familjer med samkönade föräldrar (när man flyttar till Finland).
- Ansökning till norsk gymnasieutbildning
- Import af norske lakseyngel til Sverige
- Angående krav på resedokument vid flygresor i Norden
- Svårigheter för tredjelandsmedborgare att gränspendla när det gäller ESS)
- Finska fyramånadersregeln
- Anmälan till fel A-kassa kan medföra förlorad rätt till ersättning

2017

- EU:s mobilitetsprogram Sverige
- Begränsade möjligheter för svenska läkare att genomföra sin allmäntjänstgöring på Åland
- Brist på samlad information för små och medelstora företag om att bedriva verksamhet i andra nordiska länder
- Norska regler för helikoptertrafik försvårar underhåll av renstängsel i Norge
Norska tullregler försvårar underhåll av renstängsel i Norge
- Ledarhund vid resa, Löst i Norge

2016

- Rätt till arbetslöshetsersättning efter arbetsavklaringspenger från Norge
- EU:s mobilitetsprogram Island
- Vuxenutbildningsstöd till löntagare som blir studieledig
- Godkännande av grönländska utbildningar
- Norska tull- och momsregler för nordiska företag
- Kommersiell passagerarbåttrafik över gränsen mellan Sverige och Norge
- Gränsregional statistik
- Behörighet för svenska snökoteråkare att köra i Norge

2015

- Arbetsrehabilitering i bosättningslandet
- Handläggningstiden inom socialförsäkringsområdet i Norge
- Ingen rätt till studiestöd efter arbete utomlands
- Studerandes socialförsäkring i ett annat nordiskt land
- Dubbelbeskattning Grönland och Sverige/Finland
- Beskattning av dansk kapitalpension
- Rutiner för skattehantering för äkta gränsgångare (Norge)
- Beskattning av utländska pensioner i bosättningslandet
- Erläggande av mervärdeskatt vid överförande av arbetsmaskin från Norge till Sverige
- Finskt krav på säkerhet vid tillfällig import av husvagnar, skotrar, etc
- Arjeplogavtalet

2014

- Språkkrav för danska yrkesutbildningar
- Problem vid flytt till Island med kvalifikationsperiod på 6 månader om E-104 blankett saknas

Avklarade gränshinder med status "Avskriven" 2014-2023

2023

- [Norska medborgare som ej bott i Norge saknar rösträtt](#)

2022

- Kreditvärdighet, för t.ex. gränspendlare i Norden

2021

- Danska medborgare bosatta i ett annat land fråntas rösträtt
- Beräkning av förmån vid arbetsförmåga efter arbete i flera nordiska länder
- Skillnad i när uttag av svensk föräldrapenning måste ske för att inte rätten till den ska gå förlorad
- Bortfall av föräldrapenning vid tidsbegränsat arbete

2020

- Elever på danska lärlingsutbildningar kan inte ansöka om praktikplats i Sverige
- Erkännande av grönländska körkort

2019

- Norsk intern skattepraxis försvårar utförande av uppdrag i byggbranschen
- Tidskrävande formalia i förbindelse med gränsöverskridande förflyttning av prover av marina däggdjur
- PTP-tjänstgöring på Åland

2018

- Midlertidig import af heste mellem Norge og Sverige

2017

- Rätt till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning i Sverige efter arbetsavklaringspenger från Norge
- Flytt med handikappfordon i Norge

2016

- Begränsade möjligheter för gränsarbetare att arbetspendla till Norge
- Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige
- Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare
- Eltariffer för Åland
- Gränshinder som härstammar ur det nordiska skatteavtalet:
 - Problem med fast anställda kulturarbetare i Sverige
 - Rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare
 - Beskattning av utbetalningar från utländska pensioner i bosättningslandet samt utbetalningar enligt ett lands sociallagstiftning
 - Beskattning av studiestöd

Ministerrådet för ekonomi och finanspolitik har beslutat att väga in dessa gränshinder i arbetet om de nordiska länderna beslutar att se över det nordiska skatteavtalet. Av denna anledning beslutade Gränshinderrådet att avskriva hindren om fast anställda kulturarbetare och rutiner för skatteinbetalning för äkta gränsgångare. Hindren om beskattning av utländska pensioner och beskattning av studiestöd är sedan tidigare avskrivna av Gränshinderrådet då det saknades förutsättningar för att lösa dem.

2015

- Den norska faderskvoten

2014

- Arbetspraktik i ett annat nordiskt land

Temaområden

Redan i februari 2020 fick Gränshinderrådet ett stärkt mandat av samarbetsministrarna för att framöver fokusera på bredare kvalitativa temaområden för ökad politisk relevans, något som även det nya mandatet ger. Samtidigt har Gränshinderrådets ordförande getts möjlighet att vid behov delta i relevanta ämbetsmannakommitté- och ministerrådsmöten och där lyfta upp både gränshinder och tematiska områden.

Under året har Gränshinderrådet fokuserat på fem temaområden som är särskilt viktiga för mobiliteten och för att Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region 2030:

- Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna
- Erkännande av yrkeskvalifikationer
- Folkbokföringssamarbete
- Gränsregional statistik
- Skatterelaterade gränshinder

Gränshinderrådet har under 2023 avslutat arbetet med temaområdet *Erkännande av yrkeskvalifikationer*.

Gränshinderrådet och sekretariatet utarbetade under 2022 en metod för att sätta status på samt mäta resultaten inom respektive temaområde i de frågor som är relevanta för Gränshinderrådet. Det redogörs kort för metoden nedan.

①	Upstartsfas	Vi definierar området och får en gemensam förståelse för problemet. Vi gör en plan för hantering och tillvägagångssätt.
②	Researchfas	Vi samlar kunskap och analyserar området. Vi får en reviderad plan för gemensam hantering och aktiviteter.
③	Dialog- och analysfas	Vi för dialog med intressenter och får en status på området. Vi dokumenterar och skissar på lösningar i samarbete med intressenter.
④	Lösningsfas	Vi skapar förslag på lösningar och hantering av området som vi presenterar för beslutsfattare.
⑤	Kommunikationsfas	Vi skapar publicitet kring våra lösningar och är i dialog med relevanta beslutsfattare.

Nedan ges en kort sammanfattning av status för arbetet med temaområdena. Texterna bygger på information från Nordiska ministerrådets sekretariat då arbetet inom vissa områden sker på sektornivå och Gränshinderrådet bidrar där det är relevant. Vissa av temaområdena har sitt ursprung i ett gränshinder och i dessa fall finns en länk till det ursprungliga gränshindret.

Observera att sektorerna kan ha ett bredare uppdrag och att Gränshinderrådets fokus inte alltid helt sammanfaller med sektorns på alla områden. Notera därför att metoden indikerar status på Gränshinderrådets arbete med temaområdet och sammanfaller således inte nödvändigtvis helt med sektorernas status på sitt arbete.

Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna

③

Dialog- och analysfas

Det pågår ett omfattande arbete hos digitalektorn på Nordiska ministerrådet (MR-DIGITAL) och särskilt inom ramen för deras program Cross-Border Digital Services (CBDS). Gränshinderrådets arbete, som fokuserar på faktisk tillgång till gränsöverskridande digitala tjänster, är på "analysfasen" där vi för dialog med intressenter och får en status på området. Samtidigt är det digitala området mycket komplext och det pågår flera parallella initiativ på EU-nivå som det nordiska arbetet dockar in i. Nästa steg för Gränshinderrådet är att utarbeta en plan för att lösa specifika mobilitetsproblem och för att identifiera fler relevanta samarbetspartners i arbetet framöver.

Temaområdet har sitt ursprung i gränshindret [Digitala verktyg för att kommunicera med det offentliga fungerar inte över de nordiska gränserna](#). Området är komplext och då det sker många initiativ på både nordisk- och europeisk nivå är Gränshinderrådets huvudfokus för närvarande att skapa en överblick över aktuella initiativ, och därefter utarbeta en strategi för påverkansarbetet gentemot nationell nivå framöver.

På sektorsnivå arbetar MR-DIGITAL bland annat för att hitta gemensamma lösningar på de problem som invånare och företag i länderna upplever när de studerar, arbetar eller bedriver verksamhet över landsgränserna i regionen. Cross-Border Digital Services (CBDS)-programmet har fokus på digital mobilitet och gränsöverskridande digitala tjänster, och ska bidra till att förenkla gränsöverskridande kommunikation med det offentliga för de som bor och driver verksamhet i Norden och Baltikum. En central del av programmet är det nordisk-baltiska samarbetet om eID, NOBID-projektet, som är ett samarbete mellan ländernas myndigheter som ansvarar för nationella eID.

Det pågår även omfattande arbete på EU-nivå som är relevant för temaområdet. Med en gemensam digital ingång till Europa ska det bli enklare för privatpersoner

och företag att använda digitala tjänster i andra EU och EES-länder. EU-förordningen Single Digital Gateway (SDG) träder i kraft i slutet av 2023. Under året har de nordiska och baltiska länderna framgångsrikt samarbetat för att förbereda implementeringen av förordningen.

NOBID-projektet arbetar dessutom inom ramen för den storskaliga piloten avseende utvecklingen av EU:s digitala identitetsplånbok, bland annat finansierad från EU-kommissionen. Genom piloterna, och resultaten av ovan nämnda projekt, tar Norden och Baltikum en ledande roll i att pilottesta EU:s digitala identitetsplånbok, samt bygger relevant expertis och infrastruktur vilket kan bidra till lösningen av det gränshinder som temaområdet bygger på.

Temaområdet har sitt ursprung i ett gränshinder:

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 17-010](#)

Erkännande av yrkeskvalifikationer

Kommunikationsfas

Arbetet med temaområdet har pågått i flera år, i samarbete med och utifrån det arbete som gjorts hos arbetsmarknads- respektive utbildningssektorn på Nordiska ministerrådet (MR-A och MR-U) samt inom ramen för Nordiska rådets projekt om attraktiva yrkesutbildningar. Gränshinderrådet har särskilt fokuserat på branschreglerade yrkeskvalifikationer och bidragit till olika projekt. Gränshinderrådet beslutade vid sitt december-möte 2023 att avsluta sitt arbete med temaområdet.

Utifrån en kartläggning av branschreglerade hinder för mobilitet från 2020 initierade Ministerrådet för arbetsliv (MR-A) 2022 ett projekt i samarbete med Ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) med syfte att lösa sex specifika branschreglerade hinder inom bygg- och anläggningsbranschen. I projektets slutrapport konstaterades att hindren främst handlar om oklar eller brist på information, och att tre av hindren helt har lösts med en informationsinsats, medan en har delvis lösts. En intensifierad dialog mellan respektive parter i området inleddes i syfte att lösa de hinder som kvarstår.

Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning (ÄK-U) på Nordiska ministerrådet tillsatte 2021 en ad hoc-grupp om erkännande av yrkesutbildningsbehörighet för att undersöka möjligheterna till ett närmare nordiskt samarbete på området och säkerställa ett rättvist och enkelt erkännande av denna typ av meriter. Gruppen har levererat en slutrapport, "[Recognition of vocational education and training in the Nordic countries](#)", och ett fortsatt arbete med rapportens rekommendationer påbörjades under 2024.

Gränshinderrådet har även deltagit i Nordiska rådets projekt om attraktiva yrkesutbildningar som mynnat ut i rapporten "[Attraktive Erhvervsuddannelser i Norden](#)" där en nordisk tankesmedja presenterat åtta initiativ för att göra yrkesutbildningar mer attraktiva och för att lösa eventuella kvarstående gränshinder

kopplat till området. Även denna rapport drar bland annat slutsatsen att utmaningarna är kopplade till brist på information. Två av tankesmedjans åtta initiativ är relevanta för Gränshinderrådet; 1) aktivering av ett rapporteringssystem för branschreglerade hinder och 2) skapande av ett dialogråd för branschreglerade hinder. Gränshinderrådet har konstaterat att de digitala inrapporteringsverktyg som Info Norden och de gränsregionala informationstjänsterna tillhandahåller för invånare och företag även kan användas av branscherna och att Gränshinderrådet kan användas som en plattform ifall nya hinder på området skulle uppkomma.

Mot bakgrund av att det pågår ett fortsatt arbete inom utbildningssektorn samt hos Nordiska rådet med de övergripande frågorna samt att problemen visat sig till stor del vara informationsproblem så beslutade Gränshinderrådet vid sitt decembermöte 2023 att avsluta sitt arbete med temaområdet.

Temaområdet har sitt ursprung i ett gränshinder:

[Läs mer i Gränshinderdatabasen, gränshinder nr: 14-122](#)

Folkbokföringssamarbete

①

Uppstartsfas

Gränshinderrådet skickade i 2022 ett brev till de nordiska regeringarna om ett förslag om att inrätta en expertgrupp som särskilt ska titta på utökat samarbete mellan folkbokföringsmyndigheterna. Gränshinderrådet väntar fortfarande på ett officiellt svar från regeringarna men sedan brevet skickades är andra parallella och relevanta processer igång.

En stor praktisk utmaning för integrerade och mobila nordbor och myndigheter är folkbokföringen och de händelser i livet som är sammankopplade till denna. Gränshinderrådet är av den uppfattningen att många nordbors vardag markant skulle underlättas om ett utökat folkbokföringssamarbete och utökat utbyte av information sattes igång mellan de nordiska länderna. Ett sådant samarbete skulle även gynna myndigheterna i form av minskad arbetsbörda.

I dag ligger ansvaret hos den enskilde att uppdatera myndigheterna i de länder som är berörda om livssituationen ändras. Det sker exempelvis inget automatiskt utbyte av information mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna när det gäller avlidna medborgare med dubbla medborgarskap, äktenskap och skilsmässa, barns födelse, namnändring eller ändring av adress. Visserligen finns det avtal om informationsutbyte mellan enskilda nordiska länder, men de är föråldrade och inte anpassade till dagens alltmer integrerade och mobila Norden.

Gränshinderrådet föreslog i sitt brev till de nordiska regeringarna ett utökat samarbete och informationsutbyte mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna för att underlätta för hanteringen för mobila nordbor och eventuella släktingar/efterlevande till dessa. Gränshinderrådet föreslog bland annat att de nordiska länderna sluter ett avtal om automatiserat informationsutbyte av persondata mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna.

Gränshinderrådet har, vid tidpunkten för årsrapportens publicering, inte mottagit ett svar från de nordiska regeringarna.

Det pågår parallella och relevanta processer för området på nordisk nivå:

Nytt bilateralt avtal mellan Finland och Estland

De finska och estniska regeringarna undertecknade ett mellanstatligt bilateralt avtal om utbyte av folkbokföringsuppgifter den 21 september 2022. Det bilaterala avtalet om utbyte av befolkningsuppgifter mellan Finland och Estland innehåller element som inte ingår i den nordiska motsvarigheten från 1960-talet. Se [pressmeddelande](#).

Analys av folkbokföringsavtalen

Det finska ordförandeskapsprojektet Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation (the Cross Border Data Exchange Project, CBDS) är ett treårigt projekt med fokus på gränsöverskridande utbyte av data mellan myndigheter i Norden och Baltikum (finansieras av MR-SAM) och genomförde under 2023 en jämförande analys av det bilaterala avtalet mellan Finland och Estland om utbyte av folkbokföringsdata och det nordiska avtalet. Analysen, som även på ett lösningsorienterat sätt ska presentera möjliga alternativ att använda liknande lösningar i nordisk kontext, blir klar under 2024.

Nordic Moving Group

Den nordiska arbetsgruppen "Nordic Moving Working Group" träffas regelbundet och består av tjänstemän från de nordiska folkbokföringsmyndigheterna. På nordisk nivå finns det således redan ett etablerat samarbetsorgan.

[Läs: Brev från Gränshinderrådet till de nordiska samarbetsministrarna om folkbokföringsproblematiken i Norden](#)

Gränsregional statistik

③

Dialog- och analysfas

MR-SAM har på Grænsehindringsrådets budget for i 2023 afsat 1 MDKK til et projekt - Nordic Mobility II -, der kan varetage udvikling af produktionsprocesser, inddragelse af interessenter, finansieringsmodeller, statistikproduktion mv. På baggrund af de identificerede udfordringer fra Nordic Mobility og andre projekter og for at kunne tilrettelægge det lidt større projekt i 2023 bedst muligt, blev der under 2023 igangsatt et forprojekt med det formål at undersøge en mulig vej frem for en permanent løsningsmodel herunder at skitsere det egentlige udviklingsprojekt. Forprojektet var baseret på nogle nye resultater fra Øresundsregionen, som har produceret grænseoverskridende statistik baseret på registerdata.

Ultimo 2020 udkom den statistik, det har været muligt at udarbejde i forbindelse med den første Nordic Mobility projektet. Nordic Mobility-projektet havde til formål at udvikle og producere grænseregional statistik. Projektet, som var et finske formandskabsprojekt fra 2016, blev udført af de nordiske statistikbureauer under ledelse af det finske statistikbureau.

Projektet blev forlænget to gange, senest til og med 2020, grundet juridiske hindringer med at udveksle mikrodata mellem det svenske og de øvrige nordiske statistikbureauer. De juridiske hindringer omhandlede barrierer for udveksling af personfølsomme mikrodata mellem de nordiske statistikbureauer. Den grænseationale statistik, som blev produceret inden for rammerne af projektet, er publiceret i den nordiske statistikdatabase: www.nordicstatistics.org. Herudover udkom i januar 2021 en rapport [Nordic Cross-border Statistics](#) med resultaterne samt statistikbureauernes vurdering af mulighederne omkring etablering af en permanent grænseregional statistik.

Nordic Mobility II

Statistikbureauerne – SCB (Sverige) og DST (Danmark) – har siden undersøgt muligheden for at producere grænseregional statistik i Øresundsregionen. De har afprøvet muligheden for at anvende oplysninger for grænseregional pendling i den registerbaserede statistik. Dette for at overkomme udfordringen med at udveksle mikrodata på tværs af grænserne.

[Resultatet](#) af dette arbejde blev præsenteret af Region Skåne og statistikbureauerne på et webinar 2. februar 2022.

MR-SAM har i sit budget for 2023 besluttet at afsætte 1 MDKK til at støtte etableringen af en permanent grænseregional statistik for hele Norden.

På baggrund af de identificerede udfordringer fra Nordic Mobility og andre projekter, blev et forprojekt sat i gang, som skal undersøge, hvordan etableringen af en permanent grænseregional statistik for hele Norden, bør gribes an. Forprojektet, der ledes af Danmarks Statistik, vil tage udgangspunkt i nogle nye resultater fra Øresundsregionen, som har fremtaget grænseoverskridende statistik baseret på registerdata. Projektet udføres i samarbejde med de øvrige nordiske landes statistikbureauer. Arbejdsmarkedssektoren (MR-A) er sammen med Grænsehindringsrådet medfinansierer af forprojektet.

Målet er at etablere en langsigtet løsning, metode- og indholdsmæssigt samt i forhold til en fremtidig organisatorisk forankring og permanent finansiering. Efterfølgende vil det være en mulighed at vurdere, om statistikken kan opskaleres til nordiske niveau.

Eksisterende initiativer for at fremme udveksling af data over de nordiske grænser

Udfordringen med udveksling af mikrodata mellem de nordiske statistikbureauer er fortsat ikke løst. Inden for det nordiske samarbejde pågår imidlertid andre projekter, som skal bidrage til at sikre de nødvendige betingelser udveksle data på tværs af grænserne. Disse vil muligvis kunne bidrage til at løse udfordringen med at udveksle statistiske data mellem de nordiske lande på længere sigt:

1. The Nordic Commons (MR-S, Nordforsk, mv.)
2. Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation (MR-DIGITAL)

The Nordic Commons

Norden har mulighed for at tage globalt lederskab ved at muliggøre en grænseoverskridende adgang til guldgruben af sundhedsdata til forskning, innovation og sundhedspleje og derved fremme sundhed og velfærd i og uden for regionen.

[The Nordic Commons](#) er en vision om at etablere en nordisk sikker digital infrastruktur for sundhedsdata. For at opnå et nordisk Nordic Commons kræves et kraftfuldt tværsektorielt samarbejde mellem det politiske niveau, forsknings- og innovationssektoren og nationale dataejere.

På den baggrund har Nordisk Ministerråd etableret Nordic Commons-projektet som en del af handlingsplanen under Vision 2030, mål 6. Det langsigtede mål for Nordic Commons er at udvikle et nordisk sundhedsdatafællesskab med fælles infrastrukturløsninger og harmoniserede regler, der letter identifikation, deling, kompilering og analyse af sundhedsdata gennem nordiske samarbejdsprojekter.

Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation

Det finske formandskabs projekt fra 2021, *Achieving the World's Smoothest Cross-Border Mobility and Daily Life Through Digitalisation*, har til formål at skabe en fælles model og praksis til at forbedre og øge effektiviteten af grænseoverskridende dataudveksling. Formålet er at udvikle en driftsmodel, som bidrage til at fremme en smidigere grænseoverskridende mobilitet og dagligdag for mennesker og virksomheder ved at forbedre dataudvekslingen mellem myndigheder.

I projektperioden (2021–2023) vil der blive skabt brugbare og permanente løsninger til grænseoverskridende dataudveksling og samarbejde mellem myndigheder.

Første leverance fra projektet var et baseline studie, som udkom i november 2021: [Baseline study of cross-border data exchange in the Nordic and Baltic countries](#). Fokus for studiet var formandskabsprojektets tre arbejdsopgaver: At studere i et andet nordisk-baltisk land, brugen af sundhedsydelser i et andet nordisk-baltisk land og den alsidige brug af de nordisk-baltiske lovgivningsdatabaser.

Skatterelaterade gränshinder

④

Lösningssfas

Gränshinderrådet lanserade under 2023, i samarbete med Nordiska rådet, en rapport med fokus på den nordiska mobiliteten och arbetsmarknaden post-corona kopplat till de regler som finns skatteområdet. Projektet grundar sig i de skatterelaterade utmaningar som aktualiserades under coronakrisen i samband med ofrivilligt hemarbete.

Inom ramen för temaområdet har ett särskilt projekt som rör mobilitet och arbetsmarknaden post-corona med fokus på mobilitetshämmande skattelagstiftning startats i samarbete med Nordiska rådet.

Projektet grundar sig i de skatterelaterade utmaningar som aktualiserades under coronakrisen i samband med ofrivilligt hemarbete. En del av utmaningarna som ofrivilligt hemarbete under pandemin medförde för gränspendlare, arbetsgivare och myndigheter kvarstår. "Det nya normala" innebär att arbete sker i ökad utsträckning i hemmet och nuvarande skatteavtal och andra skatteregler är inte anpassade efter dagens arbetsmarknad.

Behovet av reformer av på det skatterättsliga området har lyfts från flera håll, inte bara Gränshinderrådet. Rapporten [Strategisk genomlysning – Nordisk civil beredskap](#) lyfter bland annat fram behovet av reformer av regelverk gällande bland annat beskattning för att bättre passa för gränsregioner och nordiska pendlare. I [How can labour market mobility in the Nordic region be increased](#), en policy brief från Nordregio, lyfter man behovet av att anpassa skattelagstiftningen till dagens arbetsmarknad.

Under 2023 lanserades rapporten [Arbete över gränserna i Norden - förslag om att förenkla de nordiska skatterglerna med fokus på ökad rörlighet](#). Rapporten tar sin utgångspunkt både ur arbetsgivar - och arbetstagarperspektivet med fokus på att främja mobiliteten mellan de nordiska länderna. Arbetet med nationella dialogmöten och arbetet med rapportens rekommendationer påbörjades under 2023 men kommer att intensifieras under 2024.

Temaområdet har sitt ursprung i ett antal gränshinder på skatteområdet, läs mer i Gränshinderdatabasen:

[Gränshinder nr: 21-032](#)

[Gränshinder nr: 20-030](#)

[Gränshinder nr: 20-029](#)

[Gränshinder nr: 17-006](#)

[Gränshinder nr: 15-005](#)

[Gränshinder nr: 14-177](#)

[Gränshinder nr: 14-156](#)

[Gränshinder nr: 14-066](#)

[Gränshinder nr: 14-062](#)

[Gränshinder nr: 14-056](#)

[Gränshinder nr: 14-054](#)

Det förebyggande arbetet

I gränshinderarbetet ingår också att förhindra att nya gränshinder uppstår.

Alla fackministerråd ska arbeta förebyggande inom sina områden och så långt det är möjligt säkra att EU-lagstiftning genomförs likartat i Norden.

Länderna ska sträva efter att undvika att nya nordiska gränshinder uppstår i samband med ny nationell lagstiftning och vid tillämpning av EU-/EES-bestämmelser.

En stor del av det förebyggande arbetet sker inom ramen för Info Nordens och de tre gränsregionala informationstjänsternas informationsuppdrag. Genom att vägleda och informera nordiska invånare och företag om gränsöverskridande lagar och regler blir det "lätt att göra rätt" och det uppstår färre problem för nordbor. I kontakten med invånare kan informationstjänsterna även tidigt upptäcka potentiella gränshinder och andra problem som invånare och företag stöter på. Även inom ramen för det etablerade nätverk som finns mellan Nordiska ministerrådets gränshindersekretariat och informationstjänsterna sker utbyte av kunskap och samarbete i syfte att ännu mer effektivisera gränshinderarbetet och upptäcka potentiella gränshinder innan de drabbar invånare och företag.

Gränshinderrådets förebyggande arbete

Som en del av det förebyggande arbetet har Gränshinderrådet under året bland annat påpekat de mobilitetsproblem som kan uppstå om ID- och gränskontroller skulle införas i gränsregionerna.

- [Läs nyhet om Gränshinderrådets remissvar](#) på [promemoria Tillfälliga förbud att transportera personer utan giltiga identitetshandlingar till Sverige](#) (oktober 2023)

Redan under 2022 var Gränshinderrådet aktiv i samma fråga då den dåvarande regeringen lade fram lagförslag om ID-kontroller:

- [Läs nyhet om Gränshinderrådets vädjan till Sverige: Inför inga nya ID-kontroller](#) (mars 2022)
- [Läs Gränshinderrådets brev till Sveriges regering](#) samt [remissvar på promemoria](#) (mars 2022)
- [Läs Gränshinderrådets brev till Sveriges regering](#) (nov 2022) samt [svar på brevet](#) (feb 2023)

Ett annat exempel på det förebyggande arbete är den finländske medlemmens Kimmo Sasis arbete med frågan om effekten av det europeiska mått- och vikt direktivet. Nedan en kort redogörelse från Kimmo Sasi om arbetet:

"Som en del av det så kallade paketet för grön frakt publicerade Europeiska kommissionen 11.7.2023 förslaget (COM(2023 445) till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av [direktivet 96/53/EG om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen](#) (mått- och vikt direktivet). Mått-

och viktdirektivet gäller största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för tunga fordon i vägtrafik. Trafik mellan de nordiska länderna är internationell trafik.

I förslaget finns flera positiva förändringar. Dock det är beaktansvärt att vissa fraktkombinationer, fliskombinationer, andra kombinationer som använder fyraxlade fordon samt tankkombinationer inte enligt nuläget är i enlighet med definitionen i förslaget. Inte heller de kombinationsfordon som transporterar råvirke mellan Finland och Sverige är som sådana i enlighet med definitionen i fråga. Transporten över gränsen är möjligt endast med European Modular System definierade fordon. Finland och Sverige har i EU-medlemskapsförhandlingarna avtalat om rätten att nationellt använda större transportmateriel än övriga Europa, så länge användningen inte påtagligt påverkar den internationella konkurrensen inom transportsektorn. Denna rättighet har från början av ländernas EU-medlemskap även tillämpats på internationell trafik mellan Finland och Sverige baserat på samförstånd mellan länderna.

Transportkostnaderna stiger påtagligt inom många olika branscher i norra Finland och norra Sverige om man förlorar synergien av ett gemensamt transportsystem som baserar sig på större transportmateriel.

Finlands regering lämnade i augusti 2023 en skrivelse U 35/2023 rd till riksdagen. Regeringen konstaterade att den gränsöverskridande trafiken, i synnerhet inom glesbygder, borde kunna fortsätta med den nuvarande materielen.

Frågan behandlades nationellt i Finland. Finlands representant i Gränshinderrådet var i kontakt med trafik- och kommunikationsministeriet och Finlands Transport och Logistik i september. Frågan diskuterades också på Nordiska rådets finska delegation i trafikministerns närvaro. Också riksdagens stora utskott (EU-utskottet) förpliktade regeringen att arbeta för möjligheten att använda tidigare mått och vikt i gränsöverskridande trafiken. Frågan togs upp i Gränshinderrådet mellan EU-medlemsländerna Sverige, Danmark och Finland.

I rådets landtransportarbetsgrupp var samarbetet mellan de nordiska länderna mycket bra och länderna koordinerade sina ställningstaganden. Detta samarbete ledde till att kommissionens förslag fick ett nordiskt undantag som gör det möjligt att fortsätta transporter med nuvarande material.

Europaparlamentet tar nu ställning till Rådets förslag. Det ser bra ut att också Parlamentet godkänner det nordiska undantaget. I parlamentet har samarbetet mellan de nordiska medlemmarna varit bra. Gränshinderrådets representant har varit i kontakt med relevanta medlemmar i Europaparlamentet".

Informationsarbetet

Information skapar trygghet

Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden och de tre gränsregionala informationstjänsterna Grensetjänsten Norge-Sverige, Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge och Øresunddirekt har särskild betydelse för det nordiska gränshinderarbetet. De är en viktig del för att nå den nordiska visionen att 2030 vara världens mest hållbara och integrerade region.

De är Gränshinderrådets strategiska frontlinje i kontakten med invånare och företag i Norden och utgör därför en väsentlig del av Nordiska ministerrådets mobilitets- och gränshinderarbete.

Deras arbete skapar trygghet i vardagen för privatpersoner och företag som vill röra sig mellan de nordiska länderna och som behöver hjälp med att finna gränsregionalt anpassad information om regler och myndighetskontakter.

Under 2023 hade de sammanlagt nästan 3,5 miljoner sessioner på sina hemsidor, de hade personlig kontakt med cirka 31 000 personer, de deltog i mobilitetsfrämjande aktiviteter som nådde över 16 000 personer och de hade cirka 21 500 följare på olika social media.

Organisering

Info Norden är Nordiska ministerrådets informationstjänst och faller under de nordiska samarbetsministrarnas ansvar.

De tre gränsregionala informationstjänsterna är organiserade och finansierade på olika sätt, med deltagande och finansiering från olika myndigheter och regionala aktörer. I vissa fall även kommunala aktörer. Gemensamt för de tre är att de alla finansieras av Nordiska ministerrådet.

Samtliga informationstjänster har egna och gemensamma nätverk bestående av bland andra experter från myndigheter, ambassader, arbetsmarknadens parter, gränskommittéer och intresseorganisationer.

Uppdrag

Informationstjänsterna har tre gemensamma grundläggande uppdrag som förenar dem: Informations-, integrations- och gränshinderarbete. Utöver dessa har Info Norden ett bredare uppdrag och de tre gränsregionala informationstjänsterna har även kompletterande åtaganden gentemot sina övriga finansiärer.

Informationsarbetet

Informationstjänsterna vägleder invånare och företag i Norden med att ge och hjälpa dem att finna gränsregionalt anpassad information om lagstiftning och regler. Informationstjänsterna förmedlar också myndighetskontakter i de fall det behövs. De skapar trygghet i vardagen för privatpersoner och företag som vill röra sig mellan de nordiska länderna under hela den livscykel som nordiska invånare eller företag går igenom. Ett exempel är en gränspendlare vars livscykel normalt startar vid att söka ett arbete i ett annat land och slutar med pension i bosättningslandet. Däremellan sker ett antal livshändelser som ofta kräver specifik kunskap för att kunna navigera mellan två, ibland flera, länders regelverk och praxis.

Kontakt sker både via hemsidor, kontaktformulär och personlig vägledning. Informationstjänsternas hemsidor finns på flera nordiska språk.

Mobilitetsfrämjande insatser

Informationstjänsterna anordnar och deltar, i olika grad, på mobilitets- och gränshinderkonferenser med myndigheter, politiker och andra relevanta aktörer för att lyfta de möjligheter och utmaningar det innebär att vara gränspendlare, att pendla mellan nordiska huvudstäder, att flytta till ett annat nordiskt land och så vidare. De är därmed också en del av Gränshinderrådets arbete med att föra upp mobilitetsfrågor på den politiska agendan.

Informationstjänsterna deltar även, i olika grad, på och anordnar jobb- och rekryteringsmässor och andra event för att öka kännedomen om de möjligheter som den gemensamma arbetsmarknaden erbjuder för arbetstagare, företag och studenter i Norden.

Informationstjänsterna anordnar även, i olika grad, särskilda informationsträffar för enskilda, företag och politiker. Vissa av dem är skräddarsydda såsom särskilda deklareringsdagar för gränspendlare och andra av mer allmän karaktär.

Gränshinderarbetet

I sina dagliga kontakter med privatpersoner och företag registrerar de potentiella gränshinder samt analyserar om dessa kan lösas lokalt, regionalt eller nationellt. De identifierade gränshindren inrapporteras därefter till Gränshinderrådets sekretariat, som utreder dem vidare i samarbete med ansvariga departement. Ifall de uppfyller definitionen på nordiskt gränshinder eller anses vara av en sådan mobilitetshämmande karaktär som Gränshinderrådet kan ta sig an dokumenteras hindren i den nordiska gränshinderdatabasen och kan prioriteras av medlemmarna i Gränshinderrådet.

Informationstjänsterna deltar också, tillsammans med departementstjänstemän, på gränshinderrådsmedlemmarnas nationella möten i de fall dessa genomförs. På så sätt tas informationstjänsternas erfarenhet och länk till de nordiska invånarna tillvara.

Gränshinderrådet och representanter från informationstjänsterna träffas årligen i samband med Nordiska rådets session.

Nordiskt informationsnätverk

Gränshinderarbetet och informationsinsatserna har effektiviserats genom att Gränshinderrådets sekretariat tillsammans med informationstjänsterna samarbetar inom ett gemensamt nätverk. Utöver ett årligt gemensamt möte mellan sekretariatet och informationstjänsterna sker samarbetet löpande utifrån gemensamma behov och gemensamma fokusområden.

Informationstjänsternas samarbete sinsemellan möjliggör kunskapsutbyte och effektivisering av informations- och gränshindersamarbetet i stort.

Gränshinderrådets sekretariat ingår i de gränsregionala informationstjänsternas styrgrupper samt har regelbundna avstämningsmöten med Info Norden, på så sätt sker det ett regelbundet informationsutbyte och Nordiska ministerrådet ges insyn i den dagliga verksamheten, har möjlighet att bidra med det nordiska perspektivet samt delta i strategiska beslut.

Informationstjänsternas roll under kriser

Liksom Gränshinderrådet har en särskild roll under kristider så har även informationstjänsterna det. Under coronakrisen var informationstjänsterna särskilt avgörande i arbetet att sammanställa information om coronarelaterade störningar som uppstod till följd av inreserestriktioner och nationella beslut. Totalt sammanställdes 21 rapporter som skickades till de nordiska samarbetsministrarna, Nordiska rådet och ett flertal andra aktörer.

Informationstjänsternas insatser var särskilt avgörande i människors vardag genom att de var behjälpliga bland annat vid tolkningen av inreserestriktioner och nationella beslut.

Informationstjänsterna medverkade även till att sätta fokus på problemen på den politiska dagordningen genom att lyfta dessa i olika sammanhang; i nyhetsbrev, på konferenser, i paneldebatter, i dagstidningar samt i TV- och radiointervjuer.

Via sina kanaler i sociala medier informerade de också om mobilitet och gränshinder, inte minst i relation till de inreserestriktioner som var aktuella då.

Läs mer om Gränshinderrådets och informationstjänsternas arbete i årsrapporten för 2022: [Särskilda insatser under coronakrisen](#)

Kort om informationstjänsterna

Nedan följer korta informativa avsnitt om respektive informationstjänst samt tabeller med kontakt- och webbstatistik. Info Nordens statistik presenteras separat och de gränsregionala informationstjänsternas statistik presenteras samlat i slutet av detta avsnitt.

Info Norden

Info Norden, som fyllde 25 år under 2023, är Nordiska ministerrådets informationstjänst och ligger inom de nordiska samarbetsministrarnas ansvarsområde och samordnas av Nordiska ministerrådets kommunikationsavdelning.

Info Norden har närvaro i samtliga åtta nordiska huvudstäder och riktar sig till privatpersoner som söker information om att flytta, arbeta, studera eller starta företag i Norden och tillhandahåller även information om nordiska stödordningar och det nordiska samarbetet.

Info Nordens webbsidor finns tillgängliga på de nordiska huvudspråken samt på engelska. Info Norden strävar efter att invånare i första hand ska hitta svar på sina frågor på Infor Nordens webbplats.

Personlig kontakt med invånare sker främst via ett webbformulär. Förfrågningar till Info Norden besvaras med hänvisningar till information på myndigheternas hemsidor och kontaktuppgifter till berörda myndigheter. Info Norden arbetar för att förfrågningar från medborgare och företag i första hand rör mer komplexa frågor och potentiella nya gränshinder.

Info Norden är löpande i kontakt med myndigheter, departement, ambassader och andra aktörer för att underlätta rörligheten i Norden inom ramen för det officiella nordiska samarbetet.

Läs Info Nordens [årsrapport](#).

Webb och sociala media

Webb: www.norden.org/sv/info-norden

Facebook: www.facebook.com/infonorden

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/info-norden/>

X (fd. Twitter): [@infnorden](https://twitter.com/infnorden)

	Webb (sessioner)	Personlig betjäning (telefon/e- post m.m)	Externa aktiviteter (deltagare)	Facebook (följare)	LinkedIn (följare)	X (fd. Twitter) (följare)
Info Norden	2 021 985	4 614	3 500	9 909	196	1 730

Info Nordens mål är att medborgarna först och främst ska hitta svar på sina frågor på Info Nordens hemsida och att förfrågningar i första hand ska röra mer komplicerade frågor och nya potentiella gränshinder.

Grensetjänsten Norge-Sverige

Grensetjänsten Norge-Sverige är en gränsregional informationstjänst som vänder sig till privatpersoner och företag som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Norge-Sverige.

Grensetjänsten Norge-Sverige är lokaliserat i Morokulien Infocenter mitt på gränsen mellan Sverige och Norge.

Grensetjänsten Norge-Sveriges hemsida riktar sig till både privatpersoner och företag. Hemsidan har gränsregionalt anpassad information på två språk; på norska om svenska förhållanden för de personer som utgår från Norge och på svenska om norska förhållanden för de som utgår från Sverige.

Invånare och företag får svar på sina frågor via hemsidan samt via personlig vägledning hos informationscentret.

Potentiella gränshinder och mobilitetsproblem som inkommer till Grensetjänsten Norge-Sverige utreds och tas upp i de förenklingsgrupper som finns både för privatpersoner och näringsliv. Gränshinder inrapporteras vidare till Nordiska ministerrådet.

Webb och sociala media

Webb: www.grensetjansten.com/sv/

Facebook: www.facebook.com/grensetjansten

Instagram: www.instagram.com/grensetjansten/

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/grensetjansten/>

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge är en gränsregional informationstjänst som vänder sig till privatpersoner och företag som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Finland-Norge-Sverige.

Informationstjänsten har två kontor, ett i Torneå/Haparanda som har fokus på frågor mellan Finland och Sverige och ett i Skibotn, Storfjord, Norge som arbetar med Norge-Finland frågor, samt även Sverige-Norge frågor.

Gränstjänsten Sverige-Finland-Norges hemsida riktar sig till både privatpersoner och företag. Hemsidan har gränsregionalt anpassad information på tre språk; på finska om svenska resp. norska förhållanden för de personer som utgår från Finland, på norska och på svenska om finska förhållanden för de som utgår från Norge respektive Sverige. Hemsidan har under 2023 varit under ombyggnad.

Invånare och företag får svar på sina frågor via hemsidan, via en chattbot samt via personlig vägledning hos informationskontoren.

Webb och sociala media

Webb: www.granstjanst.se

Facebook: www.facebook.com/RajaneuvontaGranstjanst
Instagram: www.instagram.com/rajaneuvonta_granstjanst/
LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/nordkalottens/>
X (fd. Twitter): [@GranstjanstNord](https://twitter.com/GranstjanstNord)

Øresunddirekt

Øresunddirekt är en gränsregional informationstjänst som vänder sig till privatpersoner och företag som vill ha information om att flytta, arbeta, studera eller etablera företag i Danmark och Sverige.

Øresunddirekt består av ett informationscenter i Malmö - Øresunddirekt Sverige - och en webbredaktion i Köpenhamn - Øresunddirekt Danmark. Øresunddirekt Sverige och Øresunddirekt Danmark delar varumärke, men är organisatoriskt åtskilda och har delvis olika finansiärer.

Øresunddirekt har två hemsidor, en som riktar sig till privatpersoner och en som riktar sig till företag. Hemsidorna har gränsregionalt anpassad information på två språk; på svenska om danska förhållanden för de personer som utgår från Sverige och på danska om svenska förhållanden för de som utgår från Danmark. Hemsidan för privatpersoner finns också på engelska.

Invånare och företag får svar på sina frågor via hemsidan samt via personlig vägledning hos informationscentret.

Webb och sociala media

Webb: www.oresunddirekt.com / www.oresunddirektbusiness.com
Facebook: www.facebook.com/oresunddirekt
LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/Øresunddirekt/>
X (fd. Twitter): [@oresunddirekt](https://twitter.com/oresunddirekt)

	Webb (sessioner)	Personlig betjäning (telefon/e- post m.m.)	Externa aktiviteter (deltagare)	Facebook (följare)	X (fd. Twitter) (följare)	LinkedIn (följare)	Instagram (följare)
Grensetjänsten Norge-Sverige	258 793	13 160	1 060	2 103	-	197	97
Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge	31 127	4 212	8 192*	1 300	84	108	62
Øresunddirekt	1 166 140	15 435	3 446	3 925	896	882	-
SUMMA	1 456 060	32 807	12 698	7 328	980	1 187	159

*Det kan finnas överlappning i antalet rapporterade event eftersom flera personer medverkat i samma evenemang och därmed har eventet blivit registrerat dubbelt eller fler gånger.

Ditt gränsproblem – ett invånarnära verktyg för gränshinder

År 2019 gav samarbetsministrarna de tre gränsregionala informationstjänsterna i uppdrag att utveckla ett gemensamt digitalt inrapporteringsystem för gränshinder som uppstår i de nordiska gränsregionerna.

I november 2021 lanserades hemsidan "*Ditt gränsproblem*" där man genom ett digitalt inrapporteringsystem kan rapportera upplevda mobilitetshinder i Norden. Rapportören kan vara allmänheten, företag, myndigheter, organisationer med flera.

Inrapporteringsystemet är ett tillgängligt system som effektiviserar det gemensamma gränshinderarbetet och samarbetet mellan de gränsregionala informationstjänsterna, skapar kvantitativa underlag samt förbättrar kvalitén på inrapporteringar till Gränshinderdatabasen.

www.dittgransproblem.com

Samarbetet med Nordiska rådets Gränshindergrupp

Nordiska rådet har en Gränshindergrupp som består av parlamentariker från alla länder, presidiet, partigrupper, utskott och kommittéer i Nordiska rådet. Som medlem i Gränshindergruppen företräder de samtliga nordiska medborgare och företag som lever och verkar i Norden. Dessutom ingår Ungdomens Nordiska Råd i Gränshindergruppen.

Gränshindergruppen, som är en informell arbetsgrupp under Nordiska rådets Utskott för Tillväxt och Utveckling i Norden, ska bidra till att säkra att de nordiska regeringarna uppnår de nordiska statsministrarnas vision om att Norden ska vara världens mest integrerade region 2030. Gränshindergruppens arbete ska bidra till det nordiska samarbetet genom att sätta nordiska mobilitetsfrågor på den nationella agendan i samtliga nordiska parlament i syfte att skapa de främsta förutsättningarna för invånare och företag i Norden att fritt röra sig mellan de nordiska länderna.

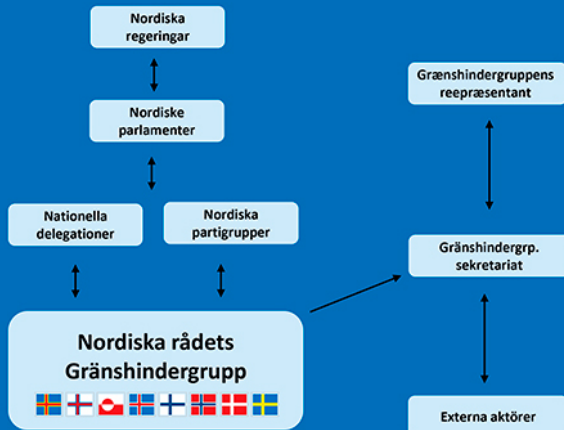
Gränshindergruppen har under 2024 omdefinierat sitt uppdrag och sin roll i det nordiska gränshinderarbetet. Bland annat har en handlingsplan tagits fram som ska verka som styrdokument för hur parlamentarikerna i Nordiska rådet kan driva ett effektivt gränshinderarbete. I handlingsplanen fastslås följande prioriterade temaområden för Gränshindergruppens arbete 2024:

- Yrkesutbildningar och erkännande av branschreglerade yrkeskvalifikationer
- Skatterelaterade gränshinder, revideringen av det nordiska skatteavtalet
- Digitalisering
- Transport
- Gränshinder inom pensionsområdet

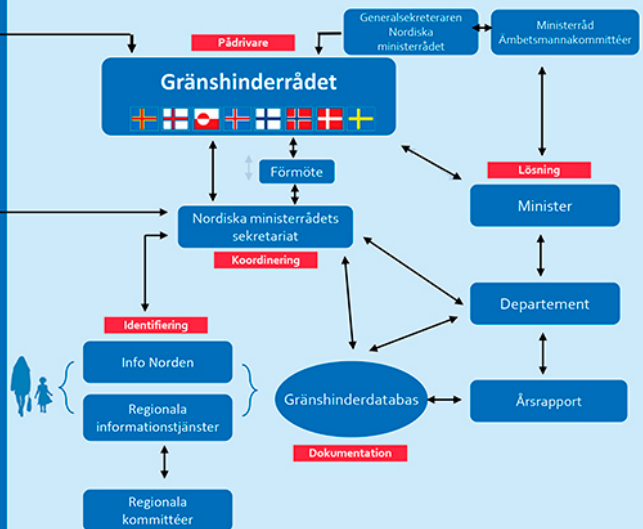
Gränshindergruppen har under 2024 avhållit egna möten där man fokuserat på att avrapportera egna prioriterade gränshinder, följt upp på Gränshinderrådets hinder som inte avklarats, frågor till samarbetsministern i plenum under Nordiska rådets session i Oslo samt startat upp det förebyggande arbetet med fokus på respektive nordiskt parlament. Utöver det avhöll Gränshindergruppen ett gemensamt möte med Gränshinderrådet.

Nedan följer en schematiskt översikt över hur gränshinderarbetet är organiserat hos Gränshinderrådet på Nordiska ministerrådet och Gränshindergruppen på Nordiska rådet och hur samarbetet sker däremellan.

Gränshindergruppens arbete

Gränshinderrådets arbete

Bilaga

De nordiska statsministrarnas deklARATION

Vid Nordiska rådets 65:e session den 29 oktober 2013 antog de nordiska statsministrarnas en deklARATION med anledning av en särskild strategi och handlingsplan för att avlägsna gränshinder i Norden.

För att ytterligare stärka och effektivisera gränshinderarbetet utvecklade man det som tidigare var Gränshinderforum till ett Gränshinderråd. DeklARATIONen var startpunkten för det Gränshinderråd vi har idag.

Norden som föregångare för gränslöst samarbete i syfte att skapa jobb och tillväxt

Vi, statsministrar från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige, lagmanden från Färöarna, landsstyreformanden i Grönland samt lantrådet på Åland, är eniga om att arbetet med att bekämpa gränshinder i syfte att skapa jobb och tillväxt i Norden, är en av det nordiska samarbetets viktigaste utmaningar. Detta gäller inte minst vårt gemensamma behov av att hjälpa unga människor in på arbetsmarknaden.

Genom att skapa optimala förutsättningar för individer och företag att verka över gränserna i Norden stärker vi regionens globala konkurrenskraft.

En starkt prioriterad insats är därför arbetet med att aktivt avlägsna gränshinder. Gränshinder kostar, hämmar utveckling och tillväxt och ger färre valmöjligheter för den enskilde.

Gränshinderforum, som tillsattes av de nordiska statsministrarna år 2007, har på ett värdefullt sätt arbetat för att minska gränshinder i Norden.

För att ytterligare stärka och effektivisera gränshinderarbetet utvecklar vi nu organisationen till ett Gränshinderråd med en ny strategi- och handlingsplan, som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014.

Detta innebär att:

- arbetet kommer att kopplas tätare till den politiska ledningen i Nordiska ministerrådet genom att ordförandelandet i Nordiska ministerrådet också kommer att vara ordförande i Gränshinderrådet.
- Nordiska ministerrådets generalsekreterare får en starkare roll i gränshinderarbetet för ministerrådet.
- Gränshinderrådets nationella representanter får ett tydligt uppdrag att samarbeta med de aktörer som kan bidra till att få gränshinder lösta för

individer och företag i Norden. Detta samarbete omfattar bl.a. ländernas departement och myndigheter, parlamentariker och de gränsregionala informationstjänsterna.

Den nya formen för nordiskt gränshindersarbete kommer att bidra till ett effektivare arbete för att riva gränshinder och öka rörligheten i Norden.

För att uppnå detta bör vi ha som mål:

- att verka för en öppen och välfungerande gemensam arbetsmarknad.
- att skapa bästa möjliga förutsättningar för nordiska företag att verka över gränserna i Norden.
- att så långt det är möjligt säkra ett likartat genomförande av EU-rättslig lagstiftning i Norden genom en löpande dialog mellan de nordiska länderna.
- att verka för att länderna samråder, när så behövs, när nya eller ändrade lagar och regler införs i syfte att undvika att nya gränshinder uppstår.

Källor: Norden i siffror med siffror

28,0 miljoner invånare (2023)

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

1,6 miljoner företag (2022) (Enbart Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige)

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

13,4 miljoner arbetstagare (2022)

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

Pendling över en nordisk gräns

Arbetsland/ Bostadsland	Sverige	Danmark	Norge	Finland	Island	Total
Sverige		2 029 (2017)*	1 244 (2017)	1 324 (2017)	88	4 685
Danmark	14 275 (2017)*		532 (2017)	101	56	14 964
Norge	17 397 (2017)	3 309 (2017)		1 032 (2017)	694	22 432
Finland	1 854	179	184		12	2 229
Island	165	195	140	13		513
Total	33 691	5 712	2 100	2 470	850	44 823

Siffrorna i tabellen ovan är från år 2015, med undantag av den statistik som finns från år 2017.

*Statistiken för flödet mellan Sverige och Danmark inkluderar inte den senaste statistiken från 2021 som baseras på utbyte av annan slags data än övrig statistik. År 2021 pendlade 18 600 mellan SE och DK (från DK till Skåne, respektive från SE till Öst-DK (Bornholm och Själland)). Källa: [Örestat](#) Utöver dessa pendlade även 359 sjömän från Sverige och Danmark till Öresundsregionen.

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

1 810 miljarder Euro i BNP (2022) (GL 2021)

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

18:e största ekonomin i världen, PPP (2024)

Källa: [International Monetary Fund](#)

7:e största ekonomin i Europa, PPP (2024)

Källa: [International Monetary Fund](#)

228 000 bor i ett annat nordiskt land (2023)

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

Norden är den region i världen, där länderna tillsammans har den högsta graden av frihet (2023)

Källa: [Freedom House](#)

Världens mest demokratiska stat (2022)

Källa: [The Economist](#)

Världens lyckigaste befolkning (2023)

Källa: [World Happiness Report 2023](#)

36 000 flyttade till ett annat nordiskt land (2022)

Källa: [Nordic Statistics Database](#)

Om denna publikation

Gränshinderrådets årsrapport 2023

PolitikNord 2024:701

ISBN 978-92-893-7783-6 PDF

ISBN 978-92-893-7784-3 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politikhord2024-701>

Publicerad 4.4.2024

© Nordiska ministerrådet 2024

Layout: Louise Jeppesen

Foto: Hinder på arbetsmarknadsområdet – Unsplash.com; Hinder på utbildningsområdet – Unsplash.com/Susan Q Yin; Hinder på social- och hälsoområdet – Eiríkur Björnsson/Norden.org; Hinder på skatteområdet – Unsplash.com; Hinder på näringslivsområdet – Johner.se/Caiaimage; Övriga gränshinder – Unsplash.com/Abbilyn Zavgorodniaia

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/publikationer